

Yaasawey citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Yaasawey citaaboo man'ti kala yaasay dumi-dumiyan, iboobaa kokoyoo Sulaymaana k'i tee. Lakkalkoyni fooyan mo hantumey goo a ra sanda Agur, nda Lemuyel. Lakkal šenniyan bara Yaasawey citaaboo ra. A ga boro hoyray, a ga boro kaa fondo laala ga, a ga boro dan fondo henna ra. Hayey kan ga a ga šelan ti: takaa kan nda goy henna ga teendi, nda fuyyantetaray, nda adamizetaray, nda ceretaray, nda ize aladabuyan, nda suuri, nda talkataray, nda hiijay, nda alman, nda hinnari, nda borohennataray. Amma i kul ibeeroo man'ti kala Irkoy hunburaa: «Abadantaa hunburaa ti bayray šintinoo.» (zamnaa 1.7).

Citaaboo zamna kokorantaa kan ti 31 si šelan kala woy alkadarante ga.

Yaasawey citaaboo woo ga hoyrayyan noo kan boro kul kan g'i gana, bora ga tee boro kan dira takaa ga boori, a ga tee boro kan ga kan Irkoy se.

Yaasawey citaaboo ga hin ka zamnandi kanje taaci:

1. Lakkalkoyntaray nafaa ga beeri (1—9)
2. Kokoyoo Sulaymaana yaasawey (10—29)
3. Agur lakkal šenney (30)
4. Lemuyel naa hoyrawey (31)

Citaaboo addaliloo

- ¹ Dawda iz'aroo Sulaymaana kan ti Izirayel kokoyoo yaasawey ti wey.

² Hantumoo addaliloo man'ti kala ka borey noo
lakkal nda hoyray,

hala boro ma faham lakkal šenni se,

³ ka duu hoyray kan ga bayray noo,
nda šerretaray, nda cimi, nda goy šerrante,

⁴ ka bonbiyey carmandi,
ka aru sooga noo bayray nda miileyan.

⁵ Lakkalkoynoo ma hanajer, a ga tonton nga
bayraa ga,

boro kan ga faham ga duu hoyray.

⁶ Woo ra a ga wan yaasawey nda šenney
feeriyano,

ka wan lakkalkoyney šenney nda ngi albatawey.

⁷ Ka hunbur Abadantaa ti bayray šintinoo,
saama mma lakkal nda hoyray tee yaada.

⁸ Ay iz'aroo, hanajer ni baabaa hoyraa se,
masi wanji ni paa cawandoo,

⁹ zama i ga fatala alhormante ka ni bonoo
taalam,

i ga tee hiiri ni jindoo ra.

¹⁰ Ay iz'aroo, nda zunubanteyan ga baa ngi ma
ni fafagay,

masi yadda!

¹¹ Nda i nee: «Kaa ir bande,
ir ma lanba borey se ka wiia,
ir ma kumsay hirri borey se bila addalil kan
mana taali kul tee,

¹² k'i dii i ga huna sanda alaahara takaa,
ngi kunturey kul ga zunbu a ra sanda boroyan
kan ga zunbu saaraa guusoo ra.

¹³ Ir ga duu haya hay šenda dumi kul,

ir g'ir hugey too nda alganiima.

¹⁴ Huru ir ra,
woo ra ir kul ga sawa nooroo ra.»

¹⁵ Ay iz'aroo, masi hanga ey,
ni cewey dii ngi fondaa ga,

¹⁶ zama cewey si zuru kala ka koy goy laala tee,
i ga cahã kuri munyan ra.

¹⁷ Zama yaada ti ka kumsay hirri
haya kul kan goo nda fata mopey cire.

¹⁸ Borey wey, ngi bon hunday se i ga kumsay dan,
i mma gum ka ngi hunaroo halaci.

¹⁹ Woo ti haya kan ga tee boro ga kan ga baa
zanba alman,
zanba alman ga nga koyoo hundoo kaa.

Lakkal ga ciya borey se

²⁰ Lakkal ga wurru lolawey ra,
a ga nga jindoo jer farrey ra.

²¹ A ga kaati lolawey cere kubaydogey ra,
koyraa mihey jere, a ga šenniyan har ka nee:

²² «Bonbiyey, hala waati foo no war ga fay nda
ka baa war bonbiitaraa?

Hala waati foo no noopokey ga fay nda ka
noopoyan boonay?

Hala waati foo no lakkal janantey ga fay nda ka
konna bayray?

²³ Wa willi kate ka maa ay tejeyaney.

Ay g'ay hundoo zumandi war ga,
ay ga war bayrandi ay šenney.

²⁴ Zama ay ciya, amma war wanji,
ay n'ay kaboo šerre, boro kul man'a dan assal,

²⁵ war n'ay hoyrawey kul fur,
war mana kula ay tejeyaney ra,

- ²⁶ agay da, ay ga haaru waati kan bonaa zunbu war ga,
ay ga war joopo waati kan hunburay kaa war ga,
²⁷ waati kan hunburay kaa war ga sanda hewkur,
waati kan bonaa kaa war ga sanda hew beeri,
waati kan binemaray nda lakkaltunay kaa war ga.
²⁸ Waatoo din i ga ciya ya ne, amma ay si tuuru,
i g'ay ceeci, amma i si duu agay.
²⁹ Zama i konna bayray,
de mo i mana Abadantaa hunbura zaa.
³⁰ I mana baa ay hoyraa,
i n'ay tejeyaney yebebe,
³¹ woo se, i ga duu ngi dira takaa alhakoo,
ngi bon hoyrawey g'i kungu.
³² Zama bonbii, nga tureyanoo no m'a wii,
lakkal janjante alhuzun janjaa no m'a halaci.
³³ Amma boro kan ga hanajer ya ne ga goro
alaafiya ra,
a ga goro lakkalkanay ra, a si hunbur bone.»

2

Lakkal ga boro hallasi ifutu ra

- ¹ Ay iz'aroo, nda n'n'ay šenney dii,
nda n'n'ay yaamarey dii,
² nda n'na hanja kayandi lakkal šenney se,
nda n'na ni binoo hangandi fahamay bande,
³ nda cimi, nda n'na lakkal cee,
nda n'na ni jindoo jer fahamay se,
⁴ nda n'g'a ceeci sanda nzorfu kaaray,
nda n'g'a ceeci sanda alman,

⁵ woo ra n'ga faham haya kan ti Abadantaa
hunburaa,
n'ga duu Irkoy bayraa.

⁶ Zama Abadantaa no ma lakkal noo,
nga minoo ra bayray nda fahamay ga hun.

⁷ A ga koyjineyan jisi boro šerrantey se,
koray no borey se kan ga dira laadirtaray ra,

⁸ ka fondo hennawey hawgay,
ka nga ganakey lakkal.

⁹ Woo ra n'ga bay haya kan ti šerretaray,
nda haya kan ti cimi, nda haya kan ti goy
šerrante,
nda ka dira fondo kul ra kan ga gomni noo.

¹⁰ Waati kan lakkal huru ni binoo ra,
waati kan bayray ga tee ni binoo paaloo,

¹¹ miileyan ga ni hawgay,
fahamay ga ni koroši

¹² ka ni feeri ka ni kaa fondo laala ga,
ka ni kaa borey ra kan ga šenni šiirandi,

¹³ nda borey kan ga fondo šerrantey nan
ka hanga fondo kubayanteyan,

¹⁴ nda borey ra kan ga paali nda ifutu teeyan,
kan ga yafarhã nda dabari šiirante futay,

¹⁵ ngi kan ngi fondawey ga šiiri,
ngi diradogey ga golbi-golbi

¹⁶ ka ni hallasi woy waani ra,
ka ni kaa woy kan n's'a bay ra, kan ga šenni
kaanay.

¹⁷ Woy no kan ga nga soogataray cere kaanaa fur,
kan ga dirpa amaanaa kan goo nga nda nga
Koyoo game.

¹⁸ Nga hugoo si šiiri ka koy kala buuyan here,

nga fondawey si koy kala bukawey here.

¹⁹ Boro kul kaŋ koy a here si willi kate koyne,
affoo kul si duu hunayan fondaa.

²⁰ Woo ra n'ga hanga boro henney fondaa bande,
n'ga boro šerrantey fondawey hawgay.

²¹ Zama boro šerrantey ga goro gandaa ra,
boro laadirantey ga cindi a ra,

²² amma boro laaley ga hun gandaa ra,
zanbantey ga dogandi ka hun a ra.

3

Lakkal nda Irkoy hunburay

¹ Ay iz'aroo, masi dirpa cawandoo kaŋ ni duu a
ay ga,

ni binoo m'ay yaamarey dii,

² zama i ga tonton ni zaarey hinnaa ga,
nda ni aloomuroo ga, nda ni alaafiyaa ga.

³ Masi borohennataray nda laadirtaray naŋ,
i haw ni jindoo ga, i hantum ni binoo walhaa ga.

⁴ Nda woo teendi, n'ga duu alhormo nda lakkal
henna

Irkoy do nda adamizey do.

⁵ Ma ni binoo kul ka ni naanaa dan Abadantaa
ra,

masi felle ni fahamaa ga.

⁶ Ma Abadantaa bay ni fondawey kul ra,
nga no ma ni fondawey šerrandi.

⁷ Masi ni boŋ dii lakkalkoyne,
hunbur Abadantaa, ni boŋ moorandi ifutu.

⁸ Gaaham baani no ma ne,
albarka no ni birey se.

⁹ Abadantaa beerandi nda ni kabehayey,
a beerandi nda ni hegawey kul ize jinawey.

10 Nda woo teendi, ni taasu fanjidogey ga too ka mun,

ni alaneb hari moora jinawey ga too ka mun.

11 Ay iz'aroo, masi wangi Abadantaa aladaboo kanj ni duu a a ga,

masi konna kanj a ga ni danj fondaa ra.

12 Zama bora kanj Abadantaa ga bag'a, nga no a g'a danj fondaa ra sanda iz'aru kanj ga baaboo yadda.

Lakkal bisa alman

13 Bora kanj duu lakkal nda bora kanj duu fahamay duu gomni.

14 Zama albahaa kanj a ga duu a a ra baa nzorfu kaaray albahaa,

albahaa kanj a ga kate a bisa wuraa.

15 Nga hayoo bisa hiiri caadante, haya kul kanj n'ga bag'a si toor'a alkadar.

16 Aloomur goo nga kabe gumaa ra, alman nda beeray goo nga kabe waawaa ra.

17 Nga fondawey ga boori, nga lolawey kul man'ti kala alaafiya.

18 Tuuri no kanj ga hunayan noo boro se kanj n'a dii,

boro kanj gaabu a ga duu gomni.

19 Lakkal nda Abadantaa na laboo gorandi, fahamay nda a na beenaa daaru.

20 Nga bayraa ka adupna guusu beerey feeri, de duulawey ga harandanj loti-loti.

Irkoy ga lakkalkoyi hawgay

21 Ay iz'aroo, lakkal nda miile henna dii, i masi mooru ni mopey cire.

22 I ga ni hundoo noo hunayan,

i ga ni jindoo taalam.

²³ Woo ra, n'ga koy ni fondaa ra nda lakkalkanay, de mo ni cewey si cabu haya kul ga.

²⁴ Nda n'ga kani, haya kul si ni hunburandi, nda ni kani, ni jirboo ga kom.

²⁵ Masi hunbur haya kul ba halaciroo kan boro futawey g'a ka ni kar, i masi ni jitandi.

²⁶ Zama Abadantaa ga tee ni naanaa, a ga ni cewey ganji i ma kan kumsay ra.

Ma baa ni cinaa

²⁷ Boro kan ga hima nda haya henna, mas'a wANJI a se nda ni goo nda nga hinoo.

²⁸ Masi nee ni cinaa se: «Koy ka kaa, suba ay g'a noo ma ne», ka gar hayaa goo ma ne.

²⁹ Masi dabari futu soolu ni cinaa se, ka gar a goo ma goro ni jere lakkalkanay ra.

³⁰ Masi yenje boro bande bila addalil, ka gar a mana baffoo tee ma ne.

³¹ Masi canse boro futu ga, masi nga fondo kul zaa.

³² Zama Abadantaa se almuhal ti goy šiirante teekaw, amma nga sirrey si nondi kala boro šerrante se.

³³ Abadantaa dangayanoo goo boro futu hugoo ra, amma a ga albarka dan boro šerrante gorodogoo ra.

³⁴ A ga noonokey noono, amma a ga alhormo tee borey se kan ga ngi bon yeeti ganda.

35 Lakkalkoyney ga beeray tubu,
lakkal jaŋantey ga duu haawi.

4

Lakkal bisa haya kul

¹ Ay iz'arey, wa haŋajer baaba hoyraa se,
wa hawgay hala war ma faham lakkal se,

² zama ay na war noo bayray henna,
war mas'ay cawandoo naŋ.

³ Waatoo kaŋ ay goo zankataray ra,
kaŋ ay goo ay baabaa cire,
ay takaa ga kaŋ ay naa se sanda iz'aru bajja foo.

⁴ Ay baabaa g'ay cawandi, a nee ya ne:

«Ni binoo ma gaabu ay ůenney ga.

Ay yaamarey dii, ma huna.

⁵ Duu lakkal, duu fahamay,
masi tee dirpante, masi ůiiri ay mijoo ůenney se.

⁶ Mas'a naŋ, a ga ni hawgay,
bag'a, a ga ni hallasi.

⁷ Lakkal duuyan ůintinoo ti:
ma gaabandi ka lakkal ceeci,
haya kul kaŋ goo ni kone m'a ka fahamay ceeci.

⁸ A beerandi, a ga ni jer,
a ga ni darůandi nda ni denji a ga.

⁹ A ga fatala alhormante ka ni boŋoo taalam,
a ga ni noo kokoy fuula darůante.»

Ni boŋ hawgay boro laaley fondaa ga

¹⁰ Haŋajer, ay iz'aroo, gaabu ay ůenney ga,
n'ga duu aloomur kuku.

¹¹ Ay na lakkal fondaa cawandi ma ne,
ay na ni daŋ fondo ůerrantaa ga.

¹² Nda n'ga dira n'si kati ni cee diraa ra,

nda n'ga zuru n'si tatanji.

¹³ Gaabandi hoyray bande, mas'a nan,
gaabu a ga, zama nga ti ni hunaroo.

¹⁴ Masi boro futawey dira takaa guna ka dira,
masi dira boro laaley fondaa ra.

¹⁵ A nan, masi bisa nda no din,
mooru a ga, bisa.

¹⁶ Zama i si jirbi nda man'ti i nka goy futu tee,
i ga jirbidunbay nda i mana duu boro kan i n'a
kanandi.

¹⁷ Zama ifutu de ti ngi meehunaa,
ifutu kan ga hun alaneb hari mooro ra no i g'a
han.

¹⁸ Boro šerrantey fondaa ga hima nda alfazar
gaayoo
kan mma koy de a ga tonton ka nere hala zaaroo
ra.

¹⁹ Boro laaley fondaa ga hima nda kubaa,
i si hayaa bay kan ga ngi kanandi.

Dira taka hennaa

²⁰ Ay iz'aroo, lakkal dan ay šenney se,
ni hanaa gaaru hayey kan ay g'i har se.

²¹ Masi nan i ma hun ni money cire,
i dii ni binoo kunehere.

²² Zama hunayan no borey se kan duu ey,
gaaham baani no ngi hamoo kul se.

²³ Ma ni binoo hawgay ka bisa haya kul,
zama ni hunaroo hayey kul si hun kala nga ra.

²⁴ Ni mijoo moorandi taari,
darga šenni moorandi ni ga.

²⁵ Yala ni money ma ni tenjoo guna,
yala ni moogunaa ma šerre ka ni jinoo guna.

²⁶ Fondaa kanandi ni cewey se,

ni fondawey kul ma tabati.

²⁷ Masi šiiri ka koy ni kabe gumaa wala iwaawaa
ga,
ni cewey moorandi ifutu.

5

Moora woy waani

¹ Ay iz'aroo, lakkal dan ay šenney se kan ga ni
noo lakkal,

ni hanja gaaru ay šenney se kan ga ni noo
fahamay,

² hala ma gaabu miile taka henna ga,
de ni mijoo ma bayray dii.

³ Zama woy waani meefendey, yuu no ma loti ka
hun i ra,

mijoo ga yuttu ka bisa jii,

⁴ amma nga kokoroo ga hottu sanda kanihotta,
a ga boro maray sanda takuba mee hinkakoyini
kaana.

⁵ Cewey si zunbu ka koy kala buuyan here,
nga ceetaamey mma šerre hala alaahara.

⁶ A si hunayan fondaa laasaabu,
nga fondawey ga boro derandi bila nda a ma bay.

⁷ Adiši sohō, ay iz'arey, wa hanajer ya ne,
war masi mooru ay mijoo šenney.

⁸ Ni bonj moorandi woyoo woo dumoo,
masi man nga hugoo mijoo,

⁹ hala ni beeraa, masi koy a noo boro tanayan se,
ka ni aloomuroo noo boro futu se,

¹⁰ hala yawyan masi koy kungu ni almanoo ra,
de ni farabagaa ma tee hugu waani wane.

¹¹ Kokoray ga, masi koy guray
waati kan ni hamoo nda ni kunturoo benandi,

¹² de n'ga nee: «Taka foo nda ay konna hoyray?
Taka foo nda ay binoo hin ka tejeyaney kay-
nandi?

¹³ Taka foo nda ya na hin ka hanajer agay alfagey
se,

k'ay hanjaa gaaru ay cawandikey se?

¹⁴ Haya kayna ka cindi bone dumi kul ma duu
agay

jamaa nda margaroo jine.»

Ma baa ni soogataray woyoo

¹⁵ Ni botoloo haroo han,
woo kan ga hun ni dayoo ra!

¹⁶ Macin se ni haroo ga doori yaada taray,
ni hari bisadogey ga doo farrey ra?

¹⁷ Yala i ma tee ni hinne wane,
i masi tee yawyan wane ni bande.

¹⁸ Yala albarka ma huru ni hari hundogoo ra,
jaali nda ni soogataray woyoo.

¹⁹ A ga hima nda ganjihancin boryo nda jeeri
henna.

Waati kul nga fafey ma ni sakkarandi,
nga bajoo ma ni suwandi.

²⁰ Ay iz'aroo, macin se ni bajoo ga hanga woy
waani?

Macin se n'ga ni bon naagu woy kan n's'a bay
gandey ga?

²¹ Zama Abadantaa jine adamize kul fondawey
goo,

nga no ma nga dira takawey kul laasaabu.

²² Boro laala, nga laybey no m'a dii,
nga zunubey karfey g'a haw.

²³ Nga, a ga buu, zama a mana yadda ka cawyan
dii,

a ga dere nga lakkal janantetaraa beeriyanoo
sabbu se.

6

Hoyrayyan garaw here

- ¹ Ay iz'aroo, nda n'na ni bonj tee tolme
ni cinaa maaganda kan na garaw zaa,
nda n'na kabe kar boro waani kabe ra nga
sabbu se,
² nda ni mipoo ůenney na ni danj kumsay ra,
ni mipoo ůenney na ni dii,
³ hayaa ne kan m'a tee, ay iz'aroo: ni bonj wiri,
zama ni kan ni cinaa kaboo ra.
Koy ka ni cinaa suurandi a ma ni tanj.
⁴ Masi nanj jirbi ma huru ni moyey ra,
ni moyey masi dusungu.
⁵ Ni bonj kaa sanda jeeri kan hun hookaw kaboo
ra,
sanda ciraw kan hun kumsay hirrikaw kaboo ra.

Mooru fuyyantetaray

- ⁶ Fuyyantaa, koy ntandaa guna,
koy nga takaa guna ma duu lakkal.
⁷ A sii nda bonjkoyni,
wala goy juwalkaw, wala jinehun,
⁸ a ga nga naahayaa soolu kaydiyaa waati,
hega waati, a ga nga naahayaa fanji.
⁹ Fuyyantaa, hala waati foo n'ga cindi ka kani?
Hala waati foo no n'ga tun ni jirboo ra?
¹⁰ Ka jirbi kayna, ka dusungu kayna,
ka kabe koli ka kani kayna,
¹¹ talkataray ga kan ni ga sanda yaara-yaarakaw,

janjay ga kaa ni ga sanda komakaw.*

Zanbante kokoroo si boori

¹² Boro yaamu, goy futu teekaw no,
a mma yaara de ka taari.

¹³ A ga moo kar ka zanba,
ka šelan̄ nda nga cewey nda nga kabey,

¹⁴ ilaala goo binoo ra,
waati kul a ga ifutu biiri,
a ga yenje tunandi.

¹⁵ Woo se dogoo din da, bone ga kaŋ a boŋ,
a ga jirsi ka say, safari sii a ra.

Hayaa kaŋ Irkoy si bag'a

¹⁶ Haya iddu goo no kaŋ Abadantaa ga konna ey,
haya iyye kaŋ ga tee a se almuhal:

¹⁷ Ka moo daabu borey ga, nda deene kaŋ ga
taari,
nda kabe kaŋ ga boro kaŋ mana haya kul tee
kuroo mun,

¹⁸ nda bine kaŋ ga dabari futuyan̄ miile,
nda boro kaŋ cewey ga cahã ka zuru ifutu bande,

¹⁹ nda seedezooru kaŋ ga taari šenni har,
nda boro kaŋ ga yenje tunandi armayan̄ game.

Zuru zinaa se

²⁰ Ay iz'aroo, ni baaba yaamaroo dii,
masi ni jaa cawandoo naŋ.

²¹ I haw ni binoo ga waati kul,
i guli ni jindoo ga.

²² Nda n'ga dira, i ga fondaa cebe ma ne,
i ga ni hawgay waati kaŋ n'ga kani,
i ga šelan̄ ma ne waati kaŋ ni tun jirboo ra.

* **6:11 6.10-11** Zamnaa 24.33-34.

23 Zama yaamaroo man'ti kala fitilla,
cawandoo man'ti kala gaay,
kašetawey nda aladaboo ti hunayan fondaa.

24 I ga ni hallasi woy futu ra,
ka ni hallasi woy kan n's'a bay šenni kaaney ra.

25 Nga booroo masi tee ma ne bine-ibaayi,
masi nan money ma duu ni.

26 Zama woykuuru ga kate ma tee sanda loomo
foo,
wande waani ga kumsay hirri hundi se kan bisa
haya kul.

27 Boro ga hin ka nuune dan nga ziibaa ra
bila nda nga bankaarawey ma ton wala?

28 Boro ga hin ka dira denji bon
bila nda cewey ma ton wala?

29 Takaa din da ti aru kan hanga nga cinaa
wandoo bande.

Boro kul kan tuku a ga,
boraa si diyandi boro kan mana haya kul tee.

30 Boro si zay nan kan zay
ka duu naayan, zama heray bara a ga,

31 nda i duu a, a ga nga hayoo bana cee iyye,
a ga haya kul kan goo nga hugoo ra noo.

32 Boro kan na zinaa tee nda woy, koyoo sii nda
lakkal.

Boro kan ga baa nga ma nga bon halaci de no ma
woo tee.

33 Boraa si duu a ra haya kul kala dori nda haawi,
nga kaynandoo si ben.

34 Zama canseyan ga aru binoo tunandi,
a si boro kul kaa han kan a ga nga bon faasa.

35 A si yadda banaw kul,

a si yadda haya kul ga, ba nda n'n'a noo sufuray boobo.

7

Woy zinateeri man'ti kala kumsay aru sooga

se

¹ Ay iz'aroo, gaabu ay šenney ga,
m'ay yaamarey dii.

² Gaabu ay yaamarey ga hala ma duu ka huna,
gaabu ay cawandoo ga sanda ni mootondoo.

³ I haw ni kabe-izey ga,
i hantum ni binoo walhaa ga.

⁴ Nee lakkal se: «Ay woymaa ti ni!»
Ma bayray tee ni boraa.

⁵ Woo ra, a ga ni hallasi wande waanoo ra,
woyoo ra kan n's'a bay kan ga šenni kaanay.

⁶ Han foo, ay goo ay funeetaraa ga,
ay ga guna nda nga guurey gamey.

⁷ Ay goo ma guna bonbiyey ra,
ay na aru sooga foo laasaabu kan sii nda lakkal.

⁸ A ga bisa lolaa kanjoo ga kan ra woyoo din goo,
a ceesi ka koy nga hugoo here.

⁹ Almaaroo ra no, waynaa kanyanoo ga,
cijinoo nda kubaa goo ma huru.

¹⁰ Woy foo ne k'a kubay
kan bankaaray takaa ga cebe kan woykuuru no,
a ga caram.

¹¹ Woyoo woo, deenoo ga beeri, mopoo ga kogu,
a si goro nga hugoo ra,

¹² nda a sii lolaa ra, a goo farrey ra,
a goo nongey kanjey kul ga a ga kumsay hirri.

¹³ A na aru soogaa din dii k'a summu

nda mookogay ka nee a se:

¹⁴ «Alaafiya teendi sargari no ay ga hima k'a kaa, hõ ay n'ay meefurey kaa.

¹⁵ Woo se ay fatta ka ni kubay, ay ceeci ya dii ni, de ay duu ni.

¹⁶ Ay na kunta hennayan dan ay daaroo ga, kunta caaranteyan kan teendi nda Misira šilli.

¹⁷ Ay na turaari dan ay kanidogoo ra, nda mir, nda alowe, nda alkalfa.

¹⁸ Kaa, ir ma daame baji ra hala moo booyan ga, ir m'ir bon noo baji kaanoo se.

¹⁹ Zama ay kurpoo sii hugey do, a naaru ka koy nongu mooro ra.

²⁰ A koy nda nga bande nooru foolaa, a si willi kate hugey do kala handu kaaraa hane.»

²¹ Woyoo n'a bere nda nga money kan hanse ka hay,

a na nga šenni kaaney k'a darga.

²² Dogoo din da a hanga a, sanda yaaru kan ga koy koosudogoo ra, sanda saama kan i n'a haw k'a kar*,

²³ hala waati kan biraw-ize na nga tasaa hay, sanda ciraw kan kan kumsay ra, bila nda a ma bay kan nga hundoo hayoo no.

²⁴ Sohõ ay iz'arey, wa hanajer ya ne, wa lakkal dan ay minoo šenney se.

²⁵ Yala ni binoo masi yadda ka hanga woyoo woo dumoo, masi koy dere nga fondawey ra.

* **7:22 7:22** *sanda saama kan i n'a haw k'a kar*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti sanda hira kan teferandi.

26 Zama a na aru boobo kaṇandi k'i wii,
ba gaabikoyney, a n'i kul wii†.

27 Nga hugoo ti fondo kaṇ ga koy alaahara
ka zunbu buuyan hugey do.

8

Boro kul ga hima ka lakkal ceeci

1 Man'ti lakkal mma goo ma ciya wala?
Man'ti bayray mma goo ma nga jindoo kaataray
wala?

2 A ga kay nongu jerantey ga fondawey ra,
a ga kay nongey ra kaṇ ga fondawey ga cere
kubay.

3 Koyraa miṇey jere, koyraa miṇey here,
a ga kaati ka nee:

4 «Borey, war no ay ga kaati ka war cee,
adamizey ga ay goo!

5 Boṇbiyey, wa caram,
lakkal jaṇantey, wa duu lakkal!

6 Wa haṇajer, zama haya kayanteyan goo no
kaṇ ay g'i har,
ay g'ay miṇoo feeri ka haya har war se kaṇ ga
šerre.

7 Zama ay miṇoo ga cimoo har,
laalay man'ti kala almuhal ay meetuway se.

8 Ay miṇoo šenney kul ga šerre,
šiiriyan wala golbi kul sii i ra,

9 i kul ga henan boro se kaṇ goo nda lakkal,
i ga šerre boro se kaṇ goo nda bayray.

10 W'ay hoyrawey dii ka bisa nzorfu kaaray,

† 7:26 7.26 *ba gaabikoyney, a n'i kul wii*, Ebere šenni ra,
almaganaa faa ti *wey kul kaṇ a n'i wii ga boobo*.

war ma bayray dii ka bisa wura suubante.

¹¹ Zama lakkal baa hiiri caadante,
haya kul kan boro ga bag'a si toor'a alkadar.»

Hayaa kan lakkal g'a tee boro se

¹² «Agay, lakkal, agay nda fahamay no ma goro
nongu foo,
ay ga takaa bay kan nda lakkalkoyni miilewey ga
duwandi.

¹³ Ka hunbur Abadantaa man'ti kala ka konna
ifutu,
bon beerandi, nda bolsay, nda fondo futu, nda
deenebeeray,
wey, ay ga konna ey.

¹⁴ Hoyray nda bayray henna ti agay wane,
agay ti fahamay, gaabi ti agay wane.

¹⁵ Agay albarkaa ra kokoyey ga laama,
bonkoyney ga ašariya šerranteyan kaataray.

¹⁶ Agay albarkaa ra jineborey ga goro hinoo ra,
nda bonkoyney, maanaa laboo ciitikey* kul.

¹⁷ Agay, ay ga baa borey kan ga baa agay,
borey kan g'ay ceeci ga duu agay.

¹⁸ Agay do alman nda darža goo,
nda gomni kan ga gay, nda šerretaray.

¹⁹ Ay nafaa bisa wura, ba wura alhakiika,
hayaa kan ay ga kate a bisa nzorfu kaaray
suubante.

²⁰ Ay si dira kala šerretaray fondaa ra,
ka bisa fondawey ra kan ra cimi goo,

²¹ ka borey kan ga baa agay noo tubu
ka ngi alman jisidogey too met.»

* **8:16 8.16** *laboo ciitikey*, hantum fooyan ga nee *ciitikaw šerrantey*.

Lakkal si hun kala Irkoy hunday do

22 «Abadantaa duu agay za nga fondaa šintinoo
ga

za a mana nga goy jina-jinawey tee.

23 Ay goro za zaman,

za šintinoo ga, za laboo mana takandi jina.

24 Ay hayandi za hari guusawey

nda hari hundogey kan ga too nda hari mana tee.

25 Ay hayandi za tondi hondey mana gorandi,
za hondey mana bara,

26 za Abadantaa mana laboo, nda hawsawey,
nda aduppa labu gurunbu jinaa tee.

27 Waatoo kan a na beenaa daaru, ay goo no,
waatoo kan a ga hari guusawey kaydogey dan,

28 waatoo kan a na duulawey deejii beene,
waatoo kan hari guusawey tun nda gaabi,

29 waatoo kan a na teekoo kaydogey dan,
hala haroo masi bisa nga kaydogoo ga,

waatoo kan a na laboo asaasey gorandi,

30 ay goo jeroo ga sanda goy jineboro,
ay tee nga paaloo zaari ka kaa zaari,
waati kul ay ga paali a jine.

31 Ay ga paali nda laboo kan ga borey ga goro,
ay binoo ga kan kan ay goo adamizey game.»

Boraa duu gomni kan ga hanajer lakkal se

32 «Sohō ay iz'arey, wa hanajer ya ne,
borey duu gomni kan g'ay fondawey gana.

33 Wa hanajer hoyray se, wa duu lakkal,
war mas'a yala.

34 Boraa duu gomni kan ga hanajer ya ne,
kan ga kay zaari ka kaa zaari ay hugoo mipoo
ga,

kan ga goro ay hugoo mijey carawey ga k'a
lakkal.

³⁵ Zama boro kan duu agay, duu hunayanoo,
de mo Abadantaa ga alhormo tee a se.

³⁶ Amma boro kan na zunubu tee ay ga, koyoo
na nga hundoo toope,
borey kan ga konna agay kul si baa kala bu-
uyan.»

9

Lakkal ga ciya borey se

¹ Lakkal na nga hugoo cin,
a na hugoo ganji iyyaa fasal.

² A na nga adabbaa koosu,
ka nga alaneb hari mooraa hanse,
a na nga nyaadogoo mo hanse.

³ A na nga konjey noo dontay,
nga, a ga ciya koyraa nongu jerantey ga ka nee:

⁴ «May ti bonjii?

Boraa ma kuubi ka kaa ne!»

A ga nee boro kan sii nda lakkal se:

⁵ «Wa kaa, ir ma nya,
ir ma alaneb hari mooraa kan ay n'a hanse hanj.

⁶ Wa fay nda bonjiitaray, war ga huna,
wa koy jine fahamay fondaa ra!»

Hayaa kan goo lakkalkoyini nda joonpokaw game

⁷ Boro kan na joonpokaw hoyray ga kayna,
boro kan na boro futu dan fondaa ra ga haw.

⁸ Masi joonpokaw dan fondaa ra, a ga ni konnay,
lakkalkoyini dan fondaa ra, n'ga kan a se.

⁹ Lakkalkoyni noo hoyray, a ga duu lakkal ka tonton,

boro šerrante noo bayray, nga bayraa ga tonton.

¹⁰ Ka hunbur Abadantaa ti lakkal šintinoo, ka boro henanantey bay man'ti kala lakkal.

¹¹ Zama agay, lakkal bande ni aloomuroo ga boobo,

de jiiriyay ga tonton ni hunaroo ga.

¹² Nda ni tee lakkalkoyni, ni tiya ni boŋ se, nda joonokaw ti ni, ni hinne no ma hayaa kan goo a ra jere.

Lakkal jaŋante ga ciya borey se

¹³ Woy lakkal jaŋante si kay nongu foo.

Boŋbii no, a si haya kul bay.

¹⁴ A ga goro nga hugoo minoo ga,

a ga goro haya ga koyraa nongu jerantey ra,

¹⁵ ka bisakey cee

kanŋay goo ngi fondaa ra ka nee:

¹⁶ «May ti boŋbii?

Boraa ma kuubi ka kaa ne!»

A ga nee boro kan sii nda lakkal se:

¹⁷ «Hari kan boro n'a zay hanŋanoo ga kan, ŋaayan kan boro n'a ŋaa tuguyan ra ga kan.»

¹⁸ Boro kan yadda a se si bay kan nga do ti bukawey dogoo,

borey kan a g'i cee ka koy nga do sii kala alaahara guusuyan ra.

10

Kokoyoo Sulaymaana yaasayyan

¹ Sulaymaana yaasayyan ti wey.

Iz'aru lakkalkoyni ga baaboo binoo jaalandi,
iz'aru lakkal janjante ga janjoo binoo hēenandi.

² Alman kan duwandi ifutu ra si nafa,
šerretaray no ma boro hallasi buuyan ra.

³ Abadantaa si boro šerrantaa nan heray ra,
a ga boro futawey ganji i ma duu woo kan i g'a
boonay.

⁴ Boro kan kaboo si cahã goy ra ga kate nga bon
ga talkataray,
boro kan kaboo ga cahã goy ra ga duu alman.

⁵ Boro kan ga nga hegaa marga jiyaw waati,
bora man'ti kala iz'aru lakkalkoyni,
boro kan ga jirbi hegaa waati man'ti kala
iz'aru kan ga boro haawandi.

⁶ Albarka goo boro šerrante bonoo ga,
ifutu no ma boro laala mipoo too.

⁷ Ka hongu boro šerrante man'ti kala albarka,
boro laaley maaney ga kaa ka funbu.

⁸ Bine lakkalkoyni ga yaamarey dii,
saamataray šenni harkaw ga halaci.

⁹ Boro kan ga dira laadirtaray fondaa ra,
koyoo ga dira nda binekanay,
boro kan na fondo šiira zaa, moo ga kay koyoo
ga.

¹⁰ Boro kan ga nga mopoo kar mma dabarifutay,

saamataray šenni harkaw ga halaci.

11 Boro šerrante mijoo ra hunayan ga hun,
ifutu no ma boro laala mijoo too.

12 Konnay ga yenje tunandi,
baji ga laybu kul daabu.

13 Boro kaŋ ga faham mijoo ra lakkal goo,
gobu jisandi lakkal jaŋante dumaa se.

14 Lakkalkoyney ga bayray dii ka boori,
saamaa mijoo ga kate a ga halaciyen.

15 Almankoyni almanoo mma tee a se koyra
gaabante,
alfukaarey talkataraa mma tee i se halaciyen.

16 Boro šerrante banaa man'ti kala hunayan,
boro futu duuraa man'ti kala zunubu.

17 Boro kaŋ ga hoyray dii ga hunayan fondaa zaa,
boro kaŋ ga dirŋa šenni kaŋ nda i n'a teje, ga
dere.

18 Boro kaŋ ga konnaray tugu, mijoo ga taari har.
Miimandakaw man'ti kala lakkal jaŋante.

19 Boro kaŋ šennoo ga boobo si fay nda zunubu,
boro kaŋ ga hin nga mijoo ti lakkalkoyni.

20 Boro šerrante deenoo man'ti kala nzorfu
kaaray suubante,

boro futu binoo sii nda alkadar beeri.

21 Boro šerrante mijoo ga boro boobo nafa,
lakkal jaŋay ga saamey wii.

22 Abadantaa albarkaa no ma boro tee al-
mankoyni,
a si torro daŋ a bande*.

23 Goyfutu teeyan man'ti kala hooray lakkal
jaŋante se,
takaa din da no lakkal ga ti a fahamaykoyni se.

24 Woo kaŋ boro futu ga hunbur a, nga no ma
duu a,
amma woo kaŋ boro šerrante ga bag'a ga nondi
a se.

25 Hew beeri bisayanoo banda ga, boro futu ga
dere,
boro šerrante asaasoo ga cindi abada.

26 Sanda takaa kaŋ binegar g'a tee hije se nda
dullu moo se,
takaa din da ti fuyyante boro kaŋ g'a donto se.

27 Ka hunbur Abadantaa ga aloomur kukandi,
boro futu jiirey ga dungurandi.

28 Boro šerrantey naata kokoroo man'ti kala
jaali,

* **10:22 10.22** *a si torro daŋ a bande*, Ebere šenni ra, almaganaa
faa ti boro gaaboo si tonton a ga.

boro futawey jitoo ga dere.

²⁹ Abadantaa fondaa man'ti kala nongu gaabante
boro laadirante se,
amma goy futu teekey se halaciyen no.

³⁰ Boro šerrante si hun nga dogoo ra hala abada,
boro futawey si cindi laboo ga.

³¹ Lakkal ga duwandi boro šerrante mijoo ra,
boro kanj ga šenni šiirandi deenoo ga dunbandi.

³² Boro šerrante mijoo ga wan ka haya henna
har,
haya šiirante no ma hun boro futu mijoo ra.

11

¹ Neešihaya futu man'ti kala almuhal Abadantaa
se,
neeši tondi kanj ga timme ga kan a se.

² Nda foomayan kaa, kaynandiyan kaa,
lakkal sii kala borey bande kanj ga ngi bon yeeti
ganda.

³ Boro šerrantey laadirtaraa no m'i gongu,
zanbantey šenni bereyanoo g'i halaci.

⁴ Alman si haya kul hanse futay zaari hane,
šerretaray no ma boro hallasi buuyan ra.

⁵ Boro laadirantaa šerretaraa ga nga fondaa
hanse,

boro futu goy futaa g'a kaṇandi.

⁶ Boro šerrantey laadirtaraa no m'i hallasi,
zanbantey ibaayi futawey no m'i kaṇandi kum-
saa ra.

⁷ Nda boro futu buu, nga jitoo dere,
almanoo kaṇ ga a ga naata dere.

⁸ Boro šerrante ga hun torrowey ra,
boro futu ga huru dogoo ra.

⁹ Boro kaṇ si hunbur Irkoy,
nga miṇoo nda a ga nga cinaa halaci,
bayray no ma boro šerrante hallasi.

¹⁰ Nda boro šerrantey yafarhã, albarkaa no
koyraa se,
nda boro futu halaci, ṇaali kaatiyaṇ ga tee.

¹¹ Boro šerrantey albarkaa no ma koyraa jer,
boro futawey, ṇgi miṇey nda i ga koyraa kayri.

¹² Boro kaṇ ga nga cinaa kaynandi sii nda lakkal,
boro kaṇ goo nda fahamay mma dangay.

¹³ Almunafiki ga sirri feeri,
boro naanayante mma gaabu i ga.

¹⁴ Nda gongukaw sii no, jamaa ga kaṇ,
hallasiyaṇ sii kala hoyraykaw boobo ra.

¹⁵ Boro kaṇ na nga boṇ tee tolme

boro tana maaganda kan na garaw zaa,
boraa huru šenday ra,
boro kan ga konna kabe karyan goo lakkalkanay
ra.

16 Woy bine boryo ga duu beeray,
boro laaley ga alman ceeci nda gaabi*.

17 Boro laadirante ga gomni tee nga boŋ se,
boro bine kogaa ga kate nga boŋ zaati ga bone.

18 Boro laala ga nga boŋ noo alman kan g'a
zanba,
boro kan ga šerretaray duma ga duu banaw
cimi.

19 Šerretaray ga koy hunayan ga,
boro kan si fay nda ifutu ga koy buuyan ga.

20 Bine šiira, almuhal no Abadantaa se,
Abadantaa alhormaa goo boro bande
kan ga dira henanyan ra.

21 Taka kul ra, boro futu si kabandi
boro kan mana haya kul tee,
boro šerrante hayroo ga hallasi.

22 Wura korbay nbirŋa niinoo ra
ga hima nda woy boryo kan sii nda lakkal.

23 Boro šerrantey si baa kala gomni,

* **11:16 11.16** *boro laaley ga alman ceeci nda gaabi*, Ebere šenni
ra, almaganaa faa ti aru goykaw ga alman tee.

boro futu naataa man'ti kala futay.

²⁴ Boro kan ga borey noo, nga almanoo ga tonton,
boro kan ga marga ka hoo ga kate nga bon ga
talkataray.

²⁵ Boro kan ga borey noo ga huna daame ra,
boro kan ga borey noo hari i ma han ga duu hari
ka han.

²⁶ Boro kan ga wanji ka attamoo fattandi, jamaa
g'a danga,
albarka goo boraa se kan g'a neere.

²⁷ Boro kan ga ihenna ceeci ga duu alhormo,
boro kan ga ifutu ceeci ga duu ifutu.

²⁸ Boro kan ga nga naanaa dan nga almanoo ra
ga kan,
boro šerrantey ga boosu ka feeri sanda tuuri fita.

²⁹ Boro kan na bone duma nga hugoo se, nga
tuboo ga tee hew,
saamaa ga tee lakkalkoynoo banpaa.

³⁰ Boro šerrante teegoyoo man'ti kala tuuri kan
ga hunayan noo,
lakkalkoynoo ga duu borey.

³¹ Boro šerrante ga duu nga banaa laboo ga,
soko boro laala nda zunubante.

12

¹ Boro kanj ga baa hoyrayyan ga baa bayray,
boro kanj ga konna tejeyan ga saama.

² Boro henna ga duu alhormo Abadantaa do,
Abadantaa ga dabari futukoyney zukandi.

³ Ifutu si boro tabatandi,
boro šerrantey linjoo si nuuti.

⁴ Woy alkadarante ti nga kurpoo kokoy fuulaa,
woy kanj ga boro haawandi ga hima nda dori kan
goo kurpoo birey ra.

⁵ Boro šerrantey miilewey si koy kala šerretaray
here,
boro laaley miilewey man'ti kala zanbayan.

⁶ Boro futawey šenney man'ti kala kumsay kan
ga kuri mun,
boro šerrantey mipey g'i hallasi.

⁷ Boro futawey ga halaci, i sii no koyne,
boro šerrantey hugey ga cindi ngi boŋ ga.

⁸ Boro lakkaloo no ma kate i m'a šifa,
boro bine futu ga kayna.

⁹ Boro kanj i g'a kaynandi ka gar a goo nda tam,
baa boro kanj ga fooma ka koy kani haway.

¹⁰ Boro šerrante ga adabbawey dii henna,
boro futu hinnaroo ti laalay.

11 Boro kaŋ ga nga laboo beeri ga kungu ŋaayan
ra,
boro kaŋ ga hanga haya yaadayan sii nda lakkal.

12 Boro futu mma boro laala kumsaa boonay,
boro šerrantey linjoo ga nafaw noo.

13 Kumsay laala goo boro futu mijoo ga,
boro šerrante ga hun gurzugay ra.

14 Haya hennaa kaŋ ga hun mee ra
no ma boro kungandi nda haya henna.
Boro ga duu ni teegoyey banaa.

15 Saama ga hongu nga fondaa ga šerre,
boro kaŋ ga maa hoyray se goo nda lakkal.

16 Saama ga nga dooraa cebe dogoo din da,
boro carma ga haawi daabu.

17 Cimi harkaw ga šerretaray faaba,
seedeooru mma darga.

18 Šenni kaŋ sii nda addalil harkaw ga boro
maray sanda takuba,
amma lakkalkoyney šenney ga boro noo baani.

19 Mee kaŋ ga cimi har ga tabati waati kul,
amma deene taariharkaa si gay a ga bara.

20 Borey kaŋ ga ifutu dabari, zambayan goo biney
ra,
jaali goo borey se kaŋ ga hoyray alaafiya ma tee.

21 Ifutu kul si duu boro šerrante,
boro futu si fay nda torro.

22 Mee kaŋ ga taari man'ti kala almuhal Abadan-
taa se,
borey kaŋ ga dira laadirtaray ra ga kan a se.

23 Boro carma mma nga bayraa tugu,
saama mma nga lakkal jaŋantetaraa fee.

24 Borey kaŋ ga gaabandi goy ra ga juwal,
borey kaŋ si baa goyyan ga baŋnataray goy tee.

25 Alhuzun kaŋ goo bine ra ga boro haŋ,
šenni henna ga boro naalandi.

26 Boro šerrante ga fondo hennaa cebe nga cinaa
se,
fondaa kaŋ boro futawey g'a zaa no m'i derandi.

27 Boro kaŋ ga hoo nda gaaham buunay si duu
ham k'a ton,
boro kaŋ ga goy nda gaabandiyan ga duu nafaw
kayante*.

28 Hunayan sii kala šerretaray fondaa ra,
buuyan sii fondaa din ga†.

* 12:27 12.27 boro kaŋ ga goy nda gaabandiyan ga duu nafaw
kayante, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti ka goy nda gaa-
bandiyan, haya kayante no boro se. † 12:28 12.28 buuyan sii
fondaa din ga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti amma fondo goo
no kaŋ hansandi kaŋ ga koy buuyan here.

13

¹ Iz'aru lakkalkoyni mma hanajer nga baaba
hoysaa se,
noonokaw si maa tejejan.

² Boro ga huna nda nga meesennoo nafaa,
zanbantey mma jaw ifutu se.

³ Boro kan ga hin nga mijoo ga hin nga bon,
boro kan ga hanse ka nga mijoo feeri ga nga bon
halaci.

⁴ Fuyyante ga haya boobo boonay, amma a si duu
ey,
borey kan ga gaabandi goy ra ga huna daame ra.

⁵ Boro šerrante si baa taari šenni,
boro futu ga borey kaynandi ka nga bon
haawandi.

⁶ Šerretaray ga boro laadirante dira takaa haw-
gay,
goy futu no ma zunubante derandi.

⁷ Boro ga nga bon tee almankoyni,
ka gar a sii nda baffoo.
Boro tana ga nga bon tee talka
ka gar almankoyni no.

⁸ Cee fooyan almankoyni, hala a ma hallasi,
kala a ma hundi hay bana,
alfukaaru sii farratoo woo ra.

⁹ Boro šerrantey gaayoo ga jaalandi,

boro futawey fitillaa ga buu.

¹⁰ Bolsay si kate haya kul kala yenje,
lakkal sii kala borey bande kan ga maa hoyray.

¹¹ Alman kan duwandi taka šiira ra ga dere nda
cahāyan,
alman kan margandi kayna-kayna ga gooru.

¹² Tammahā kan gay a si tee ga bine maray,
amma nda nga sakoo tee, tuuri no kan ga
hunayan noo.

¹³ Boro kan na hoyray yebebe g'a bana,
boro kan ga yaamarey beerandi ga duu nga
albarkaa.

¹⁴ Lakkalkoyni hoyraa man'ti kala haya kan ga
hunayan noo
ka boro moorandi buuyan kumsawey.

¹⁵ Lakkal henna ga kate borey ma baa ni,
amma kokoray sii zanbante fondaa ra.

¹⁶ Boro carma mma goy nda bayray,
lakkal janante mma saamataray kaataray.

¹⁷ Dontokaw futu mma kan bone ra,
dontokaw naanayante ga kate baani.

¹⁸ Talkataray nda kayna ti boro kan si baa hoyray
bagaa,
boro kan ga yadda tejeyan ga, ga duu beeray.

19 Boro kan duu haya kan a g'a boonay, a ga kan
a se,
ka fay nda ifutu man'ti kala almuhal lakkal
janante se.

20 Boro kan ga dira lakkalkoyney bande ga duu
lakkal,
boro kan ga dira lakkal janantey bande ga fara.

21 Bone ga hanga zunubantey,
gomni ti šerrantey banaa.

22 Boro henna mma tubu nan nga haamawey se,
zunubante kabehayaa si jisandi kala šerrante se.

23 Faaroo kan talkey n'a beeri ga duuray boobo
tee,
amma šerretaray janay ga hasaraw tee a ra.

24 Boro kan si aladabu gobu zaa nga izoo se,
boraa si baa nga izoo,
boro kan ga baa nga izoo si bine-bine k'a dan
fondaa ra.

25 Šerrante ga ŋaa hala boonoo ma hun,
boro futawey gundey ga heray.

14

1 Woy lakkalkoyni ga nga hugoo cin,
woy lakkal janante ga nga hugoo kayri.

2 Boro kan ga hanga fondo šerrante ga hunbur
Abadantaa,

boro kan ga hanga fondo golbante mm'a kay-nandi.

³ Saama, nga šenney no m'a zukandi,
lakkalkoyney, ngi šenney no ma kay i se.

⁴ Nda haw sii no, alman ŋaa jinaa ga koonu,
yaaru gaabi no ma kate hegay beeri.

⁵ Seede laadirante si taari,
seedezooru mma taari har.

⁶ Noopokaw ga ceeci nga ma duu lakkal, amma
a si duu a,
lakkalkoyni se bayray man'ti kala haya faala.

⁷ Mooru lakkal jaŋante,
zama n'si duu bayray mipoo ra.

⁸ Boro carma lakkaloo g'a faaba
ka nga dira takaa hawgay,
lakkal jaŋante saamataraa g'a derandi.

⁹ Saama ga wanji ka hasaraa hanse kan nga
layboo n'a tee,
boro šerrantey game anniya henna goo.

¹⁰ Boro binoo no ma nga binemaraa bay,
boro tana si hin ka nga jaaloo bay.

¹¹ Boro futawey hugoo ga kayri,
boro šerrantey hukumoo ga duu albarka.

12 A ga hin ka tee adamize ma tammahã
kaŋ nga goo fondoo šerrante ga,
ka gar kokoroo ti fondo kaŋ ga koy buuyan here.

13 Ba haaray ra bine ga hin ka hēe,
jaaliyan kokoroo ga hin ka tee binemarayyan.

14 Boro attabiya futu ga duu nga teegoyey banaa,
boro henna mo ga duu nga teegoyey banaa.

15 Boŋbii ga yadda haya kul kaŋ i n'a har,
boro carma ga nga dira takaa hawgay.

16 Lakkalkoyni ga hunbur, a ga mooru ifutu,
lakkal jaŋante si nga boŋ dii, a ga naanay nga
boŋ.

17 Boro kaŋ bino ga tanba ka tun ga saamataray
goy tee,
boro kaŋ ga dabarifutay, borey ga konna a.

18 Saama ga lakkal jaŋantetaray tubu,
boro carmey, bayray ga tee i se kokoy fuula.

19 Boro laaley ga gunguma boro henney se,
boro futawey ga batu boro šerrantey hugey
mijney ga.

20 Talkaa, ba nga boraa g'a hesu,
almankoyni baakey ga boobo.

21 Boro kaŋ ga nga cinaa kaynandi ga duu
zunubu,

boraa duu gomni kaŋ ga hinna borey se kaŋ ga taabi.

22 Borey kaŋ ga ifutu dabari mana ngi boŋ derandi wala?

Borey kaŋ ga ihenna dabari wane borohen-nataray nda cimi.

23 Farayan kul goo nda nga banaa,
šenni yaada ga boro ka kaŋ talkataray ra.

24 Lakkalkoyney kokoy fuulaa man'ti kala ngi almanoo,
lakkal jaŋantey si hun ngi saamataraa ra.

25 Seede cimi ga hundi hallasi,
taari harkaw man'ti kala dargante.

26 Boro kaŋ ga hunbur Abadantaa goo naataa henna ra,
nga izey ga duu nongu kaŋ ra i ga ngi boŋ talfi.

27 Abadantaa hunburaa man'ti kala haya kaŋ ga hunayan noo
ka hun buuyan kumsawey ra.

28 Nda jamaa ga boobo, darža no kokoy se,
nda borey kacca, kaŋyan no boŋkoyni se.

29 Boro kaŋ ga suuri goo nda lakkal beeri,
boro kaŋ ga tanba ka futu ga nga lakkal jaŋaa cebe.

³⁰ Bine kanj goo lakkalkanay ra ga gaaham noo
hunayan,
canseyan ga hima nda dori boro biroo ra.

³¹ Boro kanj ga talka kankam na nga Takakaa
kaynandi,
boro kanj na alhormo tee a se na nga Takakaa
beerandi.

³² Boro laala, goy futaa no m'a kanjandi,
boro šerrante ga duu nongu kanj ra a ga nga bonj
tugu
ba nga buuyanoo ra.

³³ Lakkal si goro kala boro bayraykoyni ra,
ba lakkal janantey ga bay.

³⁴ Šerretaray ga ganda jer,
amma zunubu man'ti kala jama haawoo.

³⁵ Goykaw lakkalkoyni ga kan kokoy se,
nga futuroo ga kanj boro bonj kanj ga boro
haawandi.

15

¹ Šenni henna ga bine yaynandi,
šenni laala ga boro futandi.

² Lakkalkoyney deeney ga kate boro ma baa
bayray,
lakkal janantey deeney ga saamataray šenni har.

³ Abadantaa mopey goo nongoo kul ga,
a ga boro laaley nda ihenney koroši.

⁴ Deene henna šenni man'ti kala tuuri kan ga
hunayan noo,
amma deene dargante ga hundi hasara.

⁵ Saama mma nga baaba hoyraa kaynandi,
boro kan ga lakkal dan tejeyan se ga caram.

⁶ Alman beeri goo boro šerrante hugoo ra,
boro futu duuraa ga kate bone.

⁷ Lakkalkoyney mipey mma bayray fee,
amma lakkal janantey biney sii a ra.

⁸ Abadantaa ga konna boro futawey sargaroo,
boro šerrantey naarayroo ga kan a se.

⁹ Abadantaa ga konna boro futu fondaa,
a ga baa boro kan ga hanga šerretaray.

¹⁰ Boro kan na fondaa nan, goojiyan cimi g'a
batu.
Boro kan ga konna hoyray ga buu.

¹¹ Alaahara nda halaciyan goo Abadantaa jine,
soko adamizey biney.

¹² Noopokaw si baa i ma nga dan fondaa ra,
a si koy lakkalkoyney here.

¹³ Bine kan ga paali ga ndum boryandi,

nda bine ga maray, hundi ga hēe.

¹⁴ Bine lakkalkoyni ga bayray ceeci,
lakkal jaŋantey miŋey ga saamataray šenni har.

¹⁵ Talka zaarey kul si boori,
bine kaana goo daame ra waati kul.

¹⁶ Duuray kayna nda Abadantaa hunburaa
baa alman boobo nda lakkaltunay.

¹⁷ Boro ma hubay ŋaa nongu kaŋ ra baji goo
baa haw naasa ŋaayan nongu kaŋ ra konnaray
goo.

¹⁸ Boro bine konna ga citi tunandi,
boro kaŋ ga mupe ga yenje benandi.

¹⁹ Fuyyante fondaa ga hima nda kali kaŋ teendi
nda karji,
boro šerrantey fondaa man'ti kala fondo kaŋ
kanandi ka boori.

²⁰ Iz'aru lakkalkoyni ga baaboo binoo jaalandi,
boro lakkal jaŋante ga nga jaa kaynandi.

²¹ Saamataray ti jaali lakkal jaŋante se,
boro kaŋ goo nda fahamay ga dira fondo
šerrante ga.

²² Goyey si boori nda borey si goro ka šelaŋ,
goyey ga hanse waati kaŋ hoyraykey ga boobo.

23 Adamize ga jaali nda a na zaabi henna noo,
ka šenni har nga waatoo ra ga hanse ka boori.

24 Lakkalkoyi si hanga kala hunayan fondaa kan
ga koy beene,
ka hun alaahara fondaa ra kan goo ganda.

25 Abadantaa ga hundi beerey hugey kayri,
a ga woyoo kan kurpoo buu nongoo hawgay.

26 Abadantaa ga konna miile futay,
šenni boryo ga henan.

27 Boro kan ga baa alman futu ga kate nga hugoo
ga bone,
boro kan ga konna sufuray tuguyan ra ga huna.

28 Boro šerrante mma miile ka zaabi,
boro laala mipoo ga cahã šenni laala haryan ra.

29 Abadantaa ga mooru boro futu,
a ga hanajer boro šerrantey naarayroo se.

30 Ndum annuurante ga bine jaalandi,
alhabar boryo ga gaaham feeri.

31 Hana kan ga maa hoyray se kan ga hunayan
noo,
boraa dogoo goo lakkalkoyney ra.

32 Boro kan si hoyray dan assal mma nga bon
kaynandi,
boro kan ga maa hoyray se ga duu lakkal.

33 Abadantaa hunburaa ga boro cawandi lakkal.
Boŋ-yeeti-gandayan banda ga, beeray ga kaa.

16

¹ Adamize ga haya kayandi nga binoo ra nga m'a
tee,
amma zaaboo kaŋ Abadantaa mipoo n'a noo no
ma teendi.

² Adamize ga hongu kaŋ nga fondawey kul ga
henan,
amma Abadantaa ma haya bay kaŋ goo hundi ra.

³ Ni teegoyey talfi Abadantaa ga,
nga ra ni goyey ga boori.

⁴ Haya kul kaŋ Abadantaa n'a tee goo nda
addalil,
ba boro futu, a man'a tee kala bone zaari se.

⁵ Binebeeritaray kul man'ti kala almuhal
Abadantaa do,
šikka kul sii kaŋ a si goro a mana zukandi.

⁶ Borohennataray nda cimi ga kate laybu ma
yaafandi,
Abadantaa hunburaa ga kate boro ma mooru
ifutu.

⁷ Nda Abadantaa yadda boro fondawey ga,
a ga kate ba nga iberey ma waafaku nda a.

⁸ Duuray kayna nda šerretaray baa

duuray booboo nda šerretaray janay.

⁹ Adamize binoo no ma nga fondaa hanse,
Abadantaa no ma nga diraa gongu.

Kokoyey šennoo

¹⁰ Kokoy šenni ga hima nda gunandi šenni,
a si dere ciiti ra.

¹¹ Neešihaya henna nda nga jinawey man'ti kala
Abadantaa wane,
neeši tondey kul man'ti kala nga almuraadoo.

¹² Boro laaley teegoyey man'ti kala almuhal
kokoyey se,
zama šerretaray no ma kokoytaray tabatandi.

¹³ Šenni šerrante ga kan kokoyey se,
i ga baa boro kan ga šelan nda cimi.

¹⁴ Kokoy futayyanoo man'ti kala buuyan don-
tokaw,
lakkalkoyni ga kokoyoo binoo kanandi.

¹⁵ Nda kokoyoo ndumoo ga feeri, hunayan no,
nga alhormaa ga hima nda ncirni henna duula.

¹⁶ Boro ma duu lakkal baa wura,
boro ma duu fahamay baa nzorfu kaaray.

¹⁷ Boro šerrantey fondaa ti ka hibi ifutu ga,
boro kan ga lakkal dan nga fondaa se
ga nga hundoo hawgay.

18 Binebeeray banda ga, halaciyan ga kaa,
bolsay banda ga, kanyan ga kaa.

19 Boro ma nga bon yeeti ganda
ka bara borey kan ga ngi bon yeeti ganda bande,
bisa ma alganiima zamna binebeerian bande.

20 Boro kan ga faham hayey se ga duu gomni,
boraa duu gomni kan ga nga naanaa dan
Abadantaa ra.

21 Bine lakkalkoyni no i g'a cee fahamante,
šenni henna mo ga bayray tonton.

22 Boro kan goo nda fahamay
goo nda haya kan ga hunayan noo,
saama, nga saamataraa no m'a gooji.

23 Lakkalkoyni binoo g'a waanandi šenni,
nga šenney ra boro ga dii kan nga bayraa tonton.

24 Šenni kaana ga hima nda yuu,
kaani no kormollo se, safari no gaaham se.

25 A ga hin ka tee adamize ma tammahã
kan nga goo fondo šerrante ga,
ka gar kokoroo ti fondo kan ga koy buuyan here.

26 Heray ga goykaw gaabi a ma goy,
ŋaayan boonay g'a tusa.

27 Boro yaamu ga bone soolu,
nuune ciray bara deenoo ga.

²⁸ Zanbante ga yenje tunandi,
almunafiki ga boro maanayan fay.

²⁹ Anniya futukoyni ga nga cinaa zanba,
a g'a dan fondo ra kan si boori.

³⁰ Boro kan ga nga money daabu ka dabarifutay,
ka nga minoo nama na ifutu tee ka ben.

³¹ Hinbiri kaaray ga hima nda kokoy fuula
daržante,
šerretaray fondaa ga a ga duwandi.

³² Boro kan ga suuri baa wongaari,
boro kan ga hin nga bon baa boro kan na koyra
dii.

³³ Alkurra ga karandi ka dii,
amma zaaboo si hun kala Abadantaa do.

17

¹ Takula dunba kogo nda lakkalkanay
baa hugu kan ga too nda ham nda yenje.

² Tam lakkalkoyni goo nga koyoo iz'aroo jine
kan ga boro haawandi,
tamoo ga duu tubu nga koyoo iz'arey game.

³ Nzorfu kaaray ga mennandi botol ra,
wura ga mennandi alforon ra,
takaa din da bine siikaa ti Abadantaa.

⁴ Ifutu teekaw ga hanajer šenni laalayan se,

taariharkaw mma hanajer šenni se kan ga kate
halaciyen.

⁵ Boro kan ga haaru talka ra na nga Takakaa
kaynandi,
boro kan jaali nda bone si diyandi boro kan
mana haya kul tee.

⁶ Aru žeeney kokoy fuulaa man'ti kala haa-
mawey,
izeyan taalamoo ti baabey.

⁷ Šenni kayante si hun saama ra,
soko taari ma hun bonkoyni mee ra.

⁸ Boro kan ga sufuray noo tuguyan ra
ga hongu kan nongu kul kan ra nga n'a noo, nga
ga duu fondo.

⁹ Boro kan ga tooneyan yaafa ga baji ceeci,
boro kan g'a hongandi ga baakawyan fay.

¹⁰ Ka citi boro lakkalkoyni ga, ga tonton nga
lakkaloo ga
ka bisa barzu mee zangu (100) kan n'n'a kaa
lakkal janante ra.

¹¹ Boro futu si haya kul wiri kala tureyan,
dontokaw laala ga sanbandi a ga.

¹² Boro ma urs kan izey dere a se kubay
baa boro lakkal janante saamataraa.

13 Boro kan ga ihenna bana nda ifutu,
ifutu si mooru nga hugoo.

14 Citi šintinyan man'ti kala faari jinde kayriyan,
hun no din za yenjaa mana šintin.

15 Boro kan ga ifutu dii šerrante
nda boro kan ga šerrante zukandi,
ihinkaa kul ti almuhal Abadantaa se.

16 Macin no nooru beeri g'a tee lakkal janante
kaboo ra?
Ka lakkal day wala? A sii nda woo carmaa!

17 Boro ceroo ga baji cebe waati kul,
arma kaa aduppa ra ka ni faaba waati šendey
ra.

18 Boro lakkal kaccu no ma allaahidu zaa
ka nga bonj tolme nga cinaa garaa se.

19 Boro kan ga baa toojeyan ga baa yenje,
boro kan ga nga hugoo mijoo jer ga kanyan
ceeci.

20 Boro bine šiira si duu gomni,
bone ga kan deene dargante bonj.

21 Boro kan na lakkal janante hay ga duu dooray,
saama baaba si hin ka jaali.

22 Bine kan ga jaali man'ti kala safari henna,
bine kan ga hēe ga biri kogandi.

23 Boro futu ga yadda ka sufuray noo tuguyan ra

ka fondo hennawey šiirandi.

²⁴ Lakkal goo boro bayraykoyni jere,
amma lakkal jaŋante moŋey goo laboo kanjey
ga.

²⁵ Iz'aru lakkal jaŋante ga nga baaba dor,
a ga boraa kaŋ n'a daŋ aduŋpa ra binoo maray.

²⁶ A si boori boro ma boro šerrante zukandi,
wala ka boŋkoyni kar, ašariyaa si yadda a ga.

²⁷ Boro kaŋ ga nga boŋ dii šenni ga goo nda
lakkal,
boro lakkal kanante ga faham.

²⁸ Ba saama, nda a ga dangay, a ga hima nda
lakkalkoyni,
boro kaŋ ga hin nga miŋoo ga caram.

18

¹ Boro kaŋ ga nga boŋ daŋ jere ga
mma nga ibaayoo ceeci,
a si yadda cimi kul ga.

² Fahamay si kan lakkal jaŋante se,
ka nga miileyaney daaru ganda no ma kan a se.

³ Nda boro futu kaa, kaynandiyan kaa,
nda haawi kaa, wowyan kaa.

⁴ Adamize meešenney man'ti kala hari gu-
usuyan,

hayaa kaŋ ra lakkaal ga hun man'ti kala isa kaŋ
ga dandi.

⁵ A si boori ma bora a kaŋ toope noo cimi,
ka boro šerrante zukandi nga cimoo ga.

⁶ Lakkaal jaŋante miŋoo ga huru yenjeyan ra,
miŋoo ga kate a ga žabari.

⁷ Lakkaal jaŋante miŋoo no ma kate nga ha-
laciroo,
miŋoo man'ti kala kumsay a se.

⁸ Almunafiki šenney man'ti kala sanda ŋaayan
kaanayan,
i ga zunbu hala gaaham kunehere.

⁹ Boro kaŋ ga nga kaboo yaynandi nga goyoo ra,
nga nda hasarante kul ti affoo.

¹⁰ Abadantaa maapoo man'ti kala soorohugu
kuku gaabante,
šerrante ga zuru ka huru a ra ka hallasi.

¹¹ Almankoyni almanoo mma tee a se koyra
gaabante,
a ga hongu kaŋ cete kuku no kaŋ haya kul si hin
a.

¹² Binebeeray banda ga, kaŋyan ga kaa,
boŋ yeetian ganda banda ga, beeray ga kaa.

¹³ Boro ma zaabi bila nda a ma haŋajer jina,

woo ti saamataray nda haawi.

14 Adamize hundoo no m'a faaba wirci waati,
hundi kan maray, may no m'a faaba?

15 Bine kan ga faham ga duu bayray,
lakkalkoyney hanawey ga bayray ceeci.

16 Gomni teeyan ga meeyan feeri,
ka koy nda boro hala boro beerey do.

17 Boro jinaa kan ga šelan ga hima cimikoyni,
nda nga cinaa kaa, n'ga dii nda cimi no.

18 Alkurra ga yenje benandi,
a ga boro gaabanteyan fay.

19 Arma kan i n'a toope manyan ga šendi
ka bisa koyra gaabante diiyan,
yenje ga hima nda kokoy hugu kufaley.

20 Boro meešennoo ga hin k'a noo haya kan nda
a ga huna,
nga meešennoo ga hin k'a noo haya kan g'a
kungandi.

21 Deene ga hin ka tee sabbu ka kate buuyan wala
hunayan,
boro kan ga baa šenni ga duu hayaa kan šenni
g'a hay.

22 Boro kan duu wande duu gomni,
alhormo no kan Abadantaa n'a noo a se.

²³ Talkaa mma suurandi ka šelan,
almankoynoo ga zaabi nda šenni kasa.

²⁴ Boro kaŋ goo nda cereyaŋ
ga hin ka duu ey nga bonaa se,
amma cere goo no kaŋ ga man ni ka bisa arma.

19

¹ Talka kaŋ ga dira laadirtaray ra
baa boro kaŋ sii nda lakkaal, a ga šenni šiirandi.

² Ka huru haya ra bila fahamay si boori,
cahāyan futu ga kate dereyaŋ.

³ Boro lakkaal jaŋantetaraa no m'a dan fondo
laala ra,
a ga futu Abadantaa ga.

⁴ Alman mma tonton boro cerey ga,
amma talka cerey mma mooru a ga.

⁵ Seedezooru si diyandi boro kaŋ mana haya kul
tee,
boro kaŋ ga taari har si hallasi.

⁶ Boro boobo ga baa ngi ma kan boŋkoyni se,
boro kul ga baa nga ma tee kabedoona se cere.

⁷ Talka, nga armey kul g'a konnay,
soko nga cerey, i ga hibi a ga.
Waati kaŋ a ga baa nga ma šelan i se, i sii no.

⁸ Boro kanj duu lakkal ga baa nga bonj,
boro kanj na lakkal dii ga duu gomni.

⁹ Seedeooru si goro a mana zukandi,
taariharkaw ga halaci.

¹⁰ A si boori boro lakkal janante ma huna daame
ra,
wala mo banja ma bonkoyni juwal.

¹¹ Boro kanj goo nda lakkal ga suuri,
nga beeraa ti a ga dirna toojeroo kanj teendi a
se.

¹² Kokoy futuroo ga hima nda ganjihayla soogo
booroyanoo,
nga borohennataraa ga hima nda harandanj kanj
goo suboo bonj.

¹³ Iz'aru lakkal janante ga kate bone nga baaba
ga,
woy yenjewey ga hima nda ndorro kanj si fay nda
ka doo.

¹⁴ Hugu nda alman ti hayayanj kanj boro ga duu
a baaba ga,
woy lakkalkoyni man'ti kala Abadantaa nooyan.

¹⁵ Fuyyantetaray mma boro kanjandi jirbi koma
ra,
boro kanj si haya kul tee, heray g'a farandi.

¹⁶ Boro kanj ga yaamarey dii na nga bonj dii,
boro kanj si kula nga dira takaa ra ga buu.

17 Boro kan ga hinna talka se mma garaw
Abadantaa se,
a ga kaa k'a bana a se.

18 Ni izoo aladabu za waatoo kan n'ga hin k'a tee,
masi baa nga buuyan.

19 Boro kan hanse ka futu, a g'a bana,
nda man'ti woo, a ga koy a ga k'a tee.

20 Hanajer hoyrawey se, gaabu cawyanoo ga,
hala ma duu ka duu lakkaal waatey kan ga kaa ra.

21 Adamize binoo ga haya boobo miile,
amma woo kan Abadantaa n'a kayandi no ma
tee.

22 A ga boori adamize ma borohennataray cebe,
talka baa taariharkaw.

23 Ka hunbur Abadantaa ga boro noo aloomur,
n'ga kani nda kunji bila nda bone ma bisa ni
here.

24 Fuyyante ga nga kaboo dan taasaa ra,
amma a si hin k'a ka too nga mipoo do.

25 Noopokaw kar, lakkaal janante ga duu lakkaal,
lakkalkoyini dan fondaa ra, a ga duu bayray.

26 Boro kan na nga baaba kayri ka nga naa gaaray
man'ti kala iz'aru kan ga boro haawandi k'a
futandi.

²⁷ Ay iz'aroo, hoyray kan ga ni moorandi bayray
fonda, a,
fay nda ka hanajer a se.

²⁸ Seede yaamu si kula cimi ra,
boro laaley mijey ga ifutu gon.

²⁹ Ciitiyan soolandi noopokey se,
barzuyan soolandi lakkal janantey dumawey se.

20

¹ Alaneb hari moora man'ti kala noopokaw,
harifutu ga hoolo,
boro kul kan i g'a suwandi si duu lakkal.

² Ka hunbur kokoy ga hima nda hunburaa
kan ganjihayla soogo booroyanoo g'a tee,
boro kan n'a tunandi ga nga bon dan farratay ra.

³ Beeray no boro se ma mooro yenje,
lakkal janante mma yenje tunandi.

⁴ Hargu maaganda fuyyante si beeri,
hegaa waati, a ga haya wiri, amma a si duu
baffoo.

⁵ Hayey kan adamize g'i dabari nga binoo ra
ga hima nda hari guusuyan,
lakkalkoyni ga gur a ra.

⁶ Boro boobo ga ngi bon tee boro henna,
may no ma hin ka duu boro naanayante?

⁷ Boro šerrante ga hanga fondo laadirante,
izey ga duu gomni dumaa ga.

⁸ Kokoy kaŋ ga goro nga kokoy gorodogoo ra ka
ciiti
ga nga moo gunayanoo ka hayey faaru ka ifutu
kul kaa i ra.

⁹ May no ma nee: «Ay n'ay binoo henanandi,
zunubu kul sii ay ga?»

¹⁰ Ka neeši tondi barmay wala ka neešihaya
barmay,
ihinkaa kul man'ti kala almuhal Abadantaa do.

¹¹ Zanka, nga teegoyey ga cebe
nda nga dira takaa ga kaa ka henan ka šerre.

¹² Haŋa kaŋ ga maa, nda moo kaŋ ga dii,
Abadantaa ka ihinkaa kul tee.

¹³ Masi tee jirbi baakaw nda n'si baa ma talka,
naŋ ni moŋey ma hay, n'ga kungu ŋaayan ra.

¹⁴ Daykaa mma nee: «A si boori, a si boori!»
Nda a hun no a ga nga boŋ saabu.

¹⁵ Wura nda tondi hay šenda booboyaŋ goo no,
hayey kul ihennaa man'ti kala šenni henna.

¹⁶ Nga darbaa dii, zama a nka nga boŋ tolme,
boro kaŋ boro s'a bay maaganda,
boraa kaŋ na nga boŋ tolme ma tolmaa bana.

¹⁷ Taari ŋaayan ga kan boro miŋoo ra,

amma woo banda ga, mipoo ga too nda
tondiŋaari.

¹⁸ Hoyray no ma kate dabarey ma boori,
ma huru wongu ra nda laasaabay.

¹⁹ Boro kaŋ ga almunafikitaray tee mma sirri
feeri,
ni boŋ hawgay boro ga kaŋ ūennoo ga baa.

²⁰ Boro kaŋ na nga ŋaa nda nga baaba danga,
nga fitillaa ga buu kubaa ra.

²¹ Boro kaŋ za a ūintin nga no a cahã ka duu
alman,
nga kokoroo si duu albarka.

²² Masi nee: «Ay g'ay boŋ faasa.»
Ni naataa daŋ Abadantaa ra, a ga ni hallasi.

²³ Neeūi tondi barmayyan man'ti kala almuhal
Abadantaa do,
neeūi ŋinay laala si boori.

²⁴ Abadantaa no ma adamize gongu,
taka foo nda adamize ga nga fondaa bay

²⁵ Kumsay no adamize se a ma cahã ka nee:
«Woo ŋisandi jere ga Irkoy se»
ka miile meefur zaayan banda ga.

²⁶ Kokoy lakkalkoyni ga boro laaley say,
a ga haddi zurandi i boŋ.

²⁷ Adamize lakkaloo man'ti kala Abadantaa fit-illa,
a ga haya kul guna hala gaaham kunehere.

²⁸ Borohennataray nda cimi no ma kokoy haw-gay,
borohennataray no ma nga kokoytaraa tabatandi.

²⁹ Soogey gaaboo ti ngi beeraa,
boro žeeney hinbiri kaarawey ti ngi taalamoo.

³⁰ Dori kan žabari k'a tee man'ti kala ifutu safari,
žabari ga koy hala gaaham kunehere.

21

¹ Kokoy bine ga hima nda gooruyan Abadantaa kaboo ra,
a g'a bere ka koy nongu kan kan a se here.

² Adamize ga hongu kan nga fondawey kul ga šerre,
amma Abadantaa no ma haya bay kan goo bine ra.

³ Ka goy nda šerretaray nda cimi
ti haya kan ga kan Abadantaa se ka bisa sargari.

⁴ Fooma nda binebeeray no ma boro futu zunuboo cebe.

⁵ Boro kan ga goy nda dabari henna ga koy jine nga goyoo ra,

amma boro kan ga cahã ka futu ga koy talkataray here.

⁶ Alman kan duwandi taari ra ga hima nda hew kan ga bisa kan ga boro ka koy buuyan here.

⁷ Boro futawey laalaroo no m'i ka koy, zama i ga wanji ka goy nda cimi.

⁸ Boro futu fondaa ga golbi, boro henanante teegoyey ga šerre.

⁹ Boro ma bara sooro batuma kanje ra baa boro ma bara hugu ra woy yenjekaari bande.

¹⁰ Boro laala ga baa ifutu, nga cinaa si duu a do alhormo.

¹¹ Nda i na joonokaw zukandi, saamaa ga duu lakkal, nda i na lakkalkoyni cawandi, a ga duu bayray.

¹² Irkoy šerrantaa ga boro futu hugoo laasaabu, a g'a kanandi bone ra.

¹³ Boro kan na nga hanjaa daabu alfukaaru kaatiroo se, nga hunday ga kaa ka kaati a si duu zaabi.

¹⁴ Gomni kan nondi sutura ra ga futay benandi, bine-daymi kan huru boro darbaa ziibaa ra ga binetunay kanandi.

15 Boro šerrante se ka goy nda cimi, jaali no,
amma goy futu teekey se halaciyen no.

16 Boro kan na fondo hennaa nan
ga koy kani bukawey jamaa ra.

17 Boro kan ga baa daame ga janay,
boro kan ga baa alaneb hari mooro nda jii si tee
almankoyi.

18 Boro futu ga tee hayaa kan ga banandi ka
šerrante feeri,
zanbante ga huru šerrante dogoo ra.

19 Boro ma bara ganda ra kan ti saaji
baa boro ma bara woy yenjekaari toopante
bande.

20 Alman cere-cerante nda jii goo lakkalkoyi
hugoo ra,
amma lakkal janante g'i hasara.

21 Boro kan ga hanga šerretaray nda borohen-
nataray
ga duu hunayan, nda šerretaray, nda beeray.

22 Lakkalkoyi ga huru wongaarey koyraa ra,
a ga hayaa kanandi kan ga i ga naata.

23 Boro kan ga hin nga mipoo nda nga deenoo,
boraa na nga bon hawgay binemarayyan ga.

24 Boro foomante binebeeri maapoo ti
noonokaw,
binebeeray goy no a g'a tee.

25 Hayey kan fuyyante ga boona ey no m'a wii,
zama kabey ga wanji ka goy.

26 Zaaroo kul a ga hayey boonay,
boro šerrante ga noo bila kabuyan.

27 Boro futu sargaroo man'ti kala almuhal,
soko nda a n'a noo nda bine laala.

28 Seedezooru ga halaci,
boro kan ga hanajer ga hin ka šelan waati kul.

29 Boro futu ga nga ndumoo dan cere ra,
boro šerrante ga nga fondaa tabatandi.

30 Lakkal sii no, fahamay sii no,
hoyray sii no kan ga hin ka kay Abadantaa jine.

31 Bari ga soolandi wongu zaari se,
hinyan man'ti kala Abadantaa wane.

22

1 Maa henna baa alman beeri,
borey ma baa ni baa wura wala nzorfu kaaray.

2 Nongoo kan ra almankoyini nda talka kul ti
affoo
man'ti kala i kul, Abadantaa k'i tee.

3 Boro carma ga dii bonaa, a ga tugu,

bonjbii si dii bonaa kan ga kaa, nga kokoroo ti zarabiyen.

⁴ Ka ni bon yeeti ganda nda ka hunbur Abadanta,
man'ti kala alman, nda beeray, nda hunayan duuyan.

⁵ Karjiyan nda kumsayyan bara boro šiira fondaa
ga,
boro kan ga hin nga bon ga moor'ey.

⁶ Fondaa kan soogaa ga hima k'a gana cawandi
a se,
ba nga žeenay ga, a s'a nan.

⁷ Almankoyni goo nda hinay talka ga,
boraa kan ga garaw zaa ti boraa kan garaw a se
banjaa.

⁸ Boro kan ga šerretaray janay say ga ifutu
hegay,
nga futuroo bundoo ga dere.

⁹ Boro kan ga hinna ga duu albarka,
zama a ga talka noo nga ŋaahayaa ra.

¹⁰ Noonokaw gaaray, yenje ga ben,
cere kakaw nda kaynandiyan ga ben.

¹¹ Boro kan ga baa bine kaaray
ga šelan nda borohennataray,
kokoyoo ga tee nga ceroo.

12 Abadantaa ga bayray faaba,
a ga zanbante šenney hasara.

13 Fuyyante mma nee: «Ganjihayla goo taraa ra,
a g'ay wii farroo ra!»

14 Woy waani mijoo man'ti kala guusu kuku,
boro kaŋ ga Abadantaa futu ga kaŋ a ra.

15 Lakkal jaŋantetaray ga hawa zanka binoo ga,
aladabu goboo no m'a moorandi a ga.

16 Boro kaŋ ga talka kankam ka alman tee,
de a ga almankoyi noo, ga nga boŋ talkandi.

Lakkal goo nda nafaw

17 Haŋa kayandi ka maa lakkalkoyney šenney se,
ni binoo feeri ay bayraa se.

18 Zama a ga boori m'i dii ni lakkaloo ra,
i kul ma soolu ni mijoo ra.

19 Ni, ay ga ni cawandi hõ,
hala ni naanaa ma bara Abadantaa ra.

20 Ya nka mana hoyrayyaŋ nda lakkal
šenni waranza (30) hantum ma ne,

21 ka ni bayrandi haya naanayanteyaŋ
kaŋ ti šenni cimiyay,
hala ma hin ka boraa kaŋ na ni donto zaabi nda
cimi wala?

22 Masi alfukaaru kom, zama a sii nda hini,
masi talka motti ciitihugoo ra,

23 zama Abadantaa ga kay ngi misoo ra,
borey kan ga ngi hayey taa i kone, Abadantaa ga
hundey taa.

24 Masi boro bine laala tee cere,
masi hanga boro bine futu,
25 hala masi koy doona nga attabiyawey,
a masi tee ni hundoo se kumsay.

26 Masi bara borey ra kan ga kabe kar ka
allaahidu zaa
kan g'i bonj tolme garaw waani se.

27 Nda haya kul sii ma ne k'a bana,
i ga ni daaroo kaa ni cire.

28 Farru kanje jina-jinawey kan ni baabey n'i
dan,
mas'i kaa dogey ra.

29 Ni dii boro kan ga gaabandi nga goyoo ra wala?
Nga kokoroo, kokoyyan do a ga kaa ka goy,
man'ti boro yaadayan do.

23

1 Nda ni goro naadogoo ra, ni nda boro beeri,
hawgay nda bora kan goo ni jine.

2 Nda boro ti ni kan ga baa naayan,
huryaw dan ni jindoo ga.

3 Masi nga naayan kaaney boonay,
naayan no kan ga boro zanba.

⁴ Masi ni bonj farandi ka ceeci ka tee almankoyi, fay nda ka ni lakkaloo danj a se.

⁵ Ni moyey mma bara alman bande wala?

A sii no, zama a na fatayanj tee, sanda dutal, a deesi ka koy beenaa here.

⁶ Masi boro anniya futu njahaya njaa, masi nga njayan kaaney boonay,

⁷ zama man'ti woo kanj a g'a har bara binoo ra.

A ga nee ma nee: «Njaa ma hanj», ka gar binoo sii ma ne.

⁸ Woo kanj n'n'a njaa, n'g'a yeeri, de ni šenni henney mursu.

⁹ Masi šelanj lakkal janante se, a ga ni lakkal šenney tee yaada.

¹⁰ Masi farru kanje jina-jinawey kaa dogey ra, masi ceeci ka alyatim faari taa a kone,

¹¹ zama ngi faasakaa ga gaabi, a ga kay ngi misoo ra ka ni yenje.

¹² Ni binoo feeri hoyray se, ka ni hanjaa kayandi bayray šenney se.

¹³ Masi goro mana zanka aladabu, nda n'n'a kar nda gobu, a si buu.

¹⁴ Nda n'n'a kar nda gobu, n'g'a hallasi alaahara ra.

¹⁵ Ay iz'aroo, nda ni binoo goo nda lakkal, ay binoo ga jaali.

¹⁶ Ay ga jaali hala ay kuneheroo ra,

nda ni mijoo ga cimi har.

¹⁷ Ni binoo masi canse zunubu teekey ga,
Abadantaa hunburaa ma bara ni binoo ra waati
kul,

¹⁸ zama kokoray goo a ra,
ni naataa si dere.

¹⁹ Ni, ay iz'aroo, hanajer ma duu lakkal,
ni binoo hangandi fondaa.

²⁰ Masi huru borey ra kan ga suu nda alaneb hari
moora,

wey kan ga ham naa ka hoo,

²¹ zama boro kan ga suu nda boro
kan ga naa ka hoo ga kan talkataray ra,
jirbi baji ga kate ma zaara-zaara dan.

²² Hanajer ni baaba se kan na ni dan adupna ra,
masi ni naa kaynandi waati kan a zen.

²³ Cimi day, mas'a neere,
ka lakkal, nda hoyray, nda fahamay mo day.

²⁴ Boro šerrante baaba goo yafarhã ra,
boro kan na lakkalkoyni dan adupna ra goo naali
ra.

²⁵ Yala ni baaba nda ni naa ma naali,
yala boraa kan na ni dan adupna ra ma bara
yafarhã ra!

²⁶ Ay iz'aroo, ay noo ni binoo,
yala ni mohey ma naali ay fondawey ra.

²⁷ Zama woykuuru man'ti kala guusu kuku,
woy kan n's'a bay man'ti kala day kankamante.

²⁸ A ga zanbaguusu tee sanda zay beeri,
a ga boro boobo dan izefututaray ra.

29 May no ma nee kan nga bone,

may no ma nee: «Hay»?

May no ma yenje? May no binoo ga maray?

May no ma maray yaada?

May no money ga kokooru?

30 Borey no kan ga ngi waatoo kul tee alaneb hari
moora hanyan ra,

borey no kan si fay nda ka harifutuyan jaami k'i
han.

31 Masi dii kan alaneb hari moora ga boori a ga
ciray,

masi dii kan a ga nere poti ra, de a ga dandi.

32 Woo banda ga, a ga nama sanda gondi,
a ga boro hay sanda gandakarfu.

33 Ni money ga dii hayayan kan i s'i bay,
ni binoo ga šenni yaadayan har.

34 N'ga tee sanda boro kan ga kani teekoo gamoo
ra,

sanda boro kan goo harihii waalaa* bonj beene.

35 N'ga nee: «I n'ay kar, ya na maate haya kul!

I n'ay barzu, ya na bay!

Nda ay tun, ay ga baa koyne!»

24

Boro lakkalkoyini nda boro laala

1 Masi canse boro laaley ga,
masi boonay ma bara i bande,

2 zama biney si haya miile kala hasaraw,
mijey ga ifutu har.

* 23:34 23.34 Zaara beeri no kan i g'a dan harihii ga hala hewoo
ma hiyoo tuti a ma koy.

³ Lakkal no ma hugu cin,
fahamay no m'a tabatandi.

⁴ Bayray no ma kate hugoo kuneheroo hugu-izey
ma too
nda jinay hay šenda henna dumi kul.

⁵ Boro lakkalkoyni goo nda gaabi,
boro kan goo nda bayray ga nga gaaboo tonton.

⁶ Zama boro kan goo nda laasaabay henna ga hin
ka wongu,
hallasiyan sii kala hoyraykaw boobo ra.

⁷ Lakkal ga hanse ka mooru lakkal janante se,
a si šelan jamaa margadogoo ra.

⁸ Boro kan ga ifutu miile,
i mma nee a se hasarawkaw.

⁹ Lakkal janante miilewey man'ti kala zunubu,
noonokaw man'ti kala almuhale borey se.

¹⁰ Nda ni yee banda binemarayyan zaari hane
ni gaaboo ga kacca.

¹¹ Borey feeri kan i g'i gongu ka koy i wii,
borey kan ga tatanji ka koy jinde kaadogoo ra
hallasi.

¹² Nda ni nee: «Ir si bay.»

Boraa kan ga bine fesufesu nka si bay wala?
Boraa kan ga hundi hawgay nka si bay wala?
A ga boro bana ka sawa nda nga teegoyoo.

¹³ Ay iz'aroo, yuu naa, a ga boori,
zama nga tenbaa ga kan ma ne.

¹⁴ Takaa din da, ma lakkal bay ni hundoo gomnoo
se,

nda ni duu a, a goo nda kokoray,
ni naataa si hun.

¹⁵ Masi zanbaguusu fanši sanda boro futu boro
šerrante se,

masi nga hunanzamdogoo hasara,

¹⁶ zama boro šerrante ga kaŋ cee iyye, a ga tun,
amma boro futu ga tatanji ka kaŋ bone ra.

¹⁷ Nda ni iberoo kaŋ, masi jaali,
nda a ga tatanji, ni binoo masi yafarhã.

¹⁸ Abadantaa masi koy dii a de a ma dor
ka nga futaa bere k'a kaa a ga.

¹⁹ Masi futu boro laaley maaganda,
masi canse boro futawey ga,

²⁰ zama kokoray sii boro laala se,
boro futawey fitillaa ga buu.

²¹ Ay iz'aroo, hunbur Abadantaa nda kokoyoo,
masi huru borey ra kaŋ ga baa ngi ma hayey
bere,

²² zama ne nda kayna almasiiba ga kaŋ i boŋ,
may no ma zukandoo bay
kaŋ Abadantaa nda kokoyoo g'a zumandi i ga?

Lakkalkoyney yaasay tanayan

²³ Šenney wey mana hun kala lakkalkoyney
do:

A si boori boro ma borey daŋ cere jine ciiti ra.

²⁴ Boro kaŋ nee boro futu se: «N'ga šerre»,
jamawey g'a danga, dumey ga konna a.

²⁵ Amma borey kaŋ g'a zukandi na goy henna
tee,

i ga duu albarka beeri.

²⁶ Ka boro zaabi henna
ga hima nda ka boro summu mijoo ga.

²⁷ Ni goyey tee ka boori taraa ra,
ma ni faaroo hanse,
nga banda ga, ma ni hugoo cin.

²⁸ Masi seedetaray tee ni cinaa ga bila addalil,
ni mma baa ma ni mijoo ka darga wala?

²⁹ Masi nee: «Ay ga hayaa tee a se kanj a n'a tee
ya ne,
ay ga boro bana ka sawa nda nga teegoyoo.»

³⁰ Ay bisa fuyyante foo faaroo here,
binehuna foo alaneb faaroo here.

³¹ Karjey zay nongoo kul ra,
subu laaley na farroo daabu,
nga tondi cetaa kanj.

³² Ay n'a guna, ay miile a ga,
ay dii a, ay duu a ra bayray.

³³ Ka jirbi kayna, ka dusungu kayna,
ka kabe koli ka kani kayna,

³⁴ talkataraa kanj ga yaara-yaara ga kanj ni bonj,
janjay ga kaa ni ga sanda komakaw.*

* **24:34 24.33-34** Zamnaa 6.10-11.

25

Sulaymaana yaasay tanayan

¹ Yaasawey wey mo, Sulaymaana k'i har, Žuda kokoyoo Ezekiyas borey n'i hantum.

² Irkoy se, ka hayey tugu darža no kokoyey se, ka hayey feeri-feeri, darža no.

³ Beenaa kuuroo, nda laboo guusuyanoo, nda kokoy bine, boro si hin k'i sii.

⁴ Nzorfu kaaraa žiibey kaa a ra, nzorfu karkaw g'a tee jinay henna.

⁵ Boro futu gaaray k'a kaa kokoyoo jine, šerretaray ga nga kokoytaraa tabatandi.

⁶ Masi ni bon jer kokoyoo jine, masi ni bon dan boro beerey dogoo ra.

⁷ I ma nee ma ne kan ma žigi ne ka goro baa i ma ni kaynandi bonkoyni kan n'g'a bay jine.

⁸ Masi cahã ka boro torce.

Macin no n'g'a tee,

nda boraa kan n'n'a torce na ni haawandi.

⁹ Nda ni nda ni cinaa too cere, ceci k'a hanse, amma masi boro tana sirroo kaataray,

¹⁰ boraa masi koy maar'a ka ni wow, n'si hin ka hayaa hanse kan n'n'a hasara.

¹¹ Šenni henna kan harandi nga waatoo ra ga hima nda jinay kan teendi wura ra ka nzorfu kaaray k'a caaray.

¹² Wura hanakorbay nda wura taalam henna

ga hima nda hanja kanj maa lakkalkoyni hoyraa se.

¹³ Dontokaw laadirante kanj na nga jineboraa kanj n'a sanba binoo yaynandi ga hima nda yayni kanj ga zunbu hegay waati.

¹⁴ Boro kanj ga nee kanj kabedoona ti nga, ka gar a s'a tee, a ga hima nda duula nda hew bila ncirpi.

¹⁵ Suuri ga ni noo fondo bonkoyni ga, šenni henna ga biri kayri.

¹⁶ Nda ni duu yuu, woo kanj ga wasa ma ne de njaa, masi koy kungu a ra k'a yeeri.

¹⁷ Ni cewoo kaccandi ni cinaa hugoo ga, a masi koy kungu nda ni ka ni konnay.

¹⁸ Boro kanj ga taari seedetaray tee nga cinaa ga, boraa man'ti kala gobu bonj warga, nda takuba, nda yaaji mee cuuta.

¹⁹ Ka ni naataa danj zanbante ra ni binemaraa hane, a ga hima nda hiye kayra nda cee kanj tatanji.

²⁰ Ka don boro se kanj binoo ga maray ga hima nda boro ma ni kaayoo kaa hargu waati, wala ka binegar doori soso ga.

²¹ Nda ni iberoo ga heray, a noo a ma njaa, nda a ga jaw, a noo a ma hanj.

²² Nda n'na woo tee, denji cirayyan no n'n'i fur bonjoo bonj,

Abadantaa ga ni bana.

²³ Takaa kanj nda hawsa here hewoo ga ncirpi hay,
deene kanj ga ciinay ga boro futandi.

²⁴ Boro ma bara sooro batuma kanje ra
baa ma bara hugu ra woy yenjekaari bande.

²⁵ Alhabar henna kanj hun nongu mooro ra,
ga hima nda boro kanj fara, de i n'a noo hari
yayna.

²⁶ Boro šerrante kanj ga nanj boro futu ma nga
bere
ga hima nda hari hundoo kanj si henan wala day
žiibi.

²⁷ A si boori boro ma yuu boobo ŋaa,
ka darža ceeci mo si boori.

²⁸ Boro kanj si hin nga bonj
ga hima nda koyra kanj sii nda cete.

26

Haya kanj ti lakkal janante

¹ Sanda hargu konni waati,
wala ncirpi hegay waati,
takaa din da lakkal janante si hima nda beeray.

² Takaa kanj nda takirya ga deeši-deeši,
takaa kanj nda garaasa-garaasa ga deeši,

takaa din da, dangayan bila addalil sii nda alfoyda.

³ Barzu goo no bari se, aljam farka se,
gobu jisandi lakkal janante dumaa se.

⁴ Masi tuuru lakkal janante se ka sawa nda nga saamataraa,
hala ni hunday masi koy hima nda a.

⁵ Tuuru lakkal janante se ka sawa nda nga saamataraa,
hala a masi koy nga bonj dii lakkalkoyini.

⁶ Boro kanj na lakkal janante donto a ma koy šenni too
ga hima nda boro kanj ga nga cewey dunbu,
ka nga bonj torro.

⁷ Takaa kanj nda bongu cewey sii nda alfoyda,
takaa din da, yaasay sii nda alfoyda lakkal
janante mijoo ra.

⁸ Ka beeray danj lakkal janante ga,
ga hima nda ma tondi haw fizza ga.

⁹ Karji kanj goo harifutu hanjyaw kaboo ra
ga hima nda yaasay lakkal janante mijoo ra.

¹⁰ Boro kanj na lakkal janante zaa goy,
nda boro kanj ga yaara-yaarakaw zaa goy
ga hima nda yenjekaari kanj ga borey kul kar.

¹¹ Sanda hanši kanj ga yee hayaa ga kanj a n'a yeeri,

nga ti lakkal janante kan yee nga saamataraa ga.

¹² N'ga dii boro kan ga nga bon dii lakkalkoyni wala?

Tammahā goo lakkal janante ga ka bisa a.

Hayaa kan nda fuyyante ga hima

¹³ Fuyyante mma nee: «Ganjihooga goo fondaa ra, ganjihayla goo farroo ra!»

¹⁴ Sanda takaa kan nda ganboo ga kuubi nga guurey ga, nga nda fuyyante ga bere-bere nga daaroo ga.

¹⁵ Fuyyante ga nga kaboo dan taasaa ra, amma k'a ka too nga minoo do g'a farandi.

¹⁶ Fuyyante ga nga bon dii lakkalkoyni ka bisa boro iyye kan ga zaabi nda lakkal.

Yaasay tanayan

¹⁷ Bisakaw kan ga huru yenje ra kan s'a guna ga hima nda boro kan na hanši dii nda nga hanawey.*

¹⁸ Hollokom laala kan ga nuune, nda biraw-izeyan, nda tondiyan kan ga wiiya warra,

¹⁹ takaa din da ti boro kan ga nga cinaa darga,

* **26:17 26:17** *Bisakaw kan ga huru yenje ra kan s'a guna ga hima nda boro kan na hanši dii nda nga hanawey, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Boro kan ga huru yenje ra kan s'a guna ga hima nda boro kan na hanši kan ga bisa dii nda nga hanawey.*

woo banda ga, a ma nee: «Ya mma hooray.»

²⁰ Nda tuuri sii no, nuunaa ga buu,
nda almunafiki sii no, yenjaa ga ben.

²¹ Denji bibi kan goo denji cirayyan ga,
tuuri kan goo nuune bon,
takaa din da ti boro kan ga yenje laalandi.

²² Almunafiki šenney man'ti kala sanda ŋaayan
kaanayan,
i ga zunbu hala gaaham kunehere.

²³ Mee kaana bine futu
ga hima nda labu kusu
kan tarayheroo daabandi nda nzorfu kaaray
žiiboo.

²⁴ Boro kan ga boro konnay mma konnaroo tugu
nda nga šenney,
ka gar zambayan bara binoo ra.

²⁵ Ba nda a na šenni kaanayan har, masi naanay
a,
zama almuhal iyye goo binoo ra.

²⁶ Taka kul kan nda a na nga konnaroo tugu,
nga laalaroo ga kaa ka fatta margari ra.

²⁷ Boro kan na guusu fanši ga kan a ra,
tondoo ga yee boraa ga kan g'a gunguray.

²⁸ Taariharkaw mma konna borey kan a g'i motti,
deene kaana mma kate hasaraw.

27

- ¹ Masi fooma nda suba,
zama n'si bay haya kan zaari foo g'a hay.
- ² Nan boro foo ma ni saabu, masi ni bon saabu,
nan boro tana m'a tee, man'ti ni minoo.
- ³ Tondi ga tin, labutaasi ga tin,
dooraa kan saama g'a dan boro ra tin nda
ihinkaa kul.
- ⁴ Futay ga tun, bine tunyan ga laala,
amma may ma hin ka kay canseyan jine?
- ⁵ Ka boro teje kaaray ga baa baji tugante.
- ⁶ Ni baakaa ma cimi har ma ne ka ni dor
baa summuyaney kan boraa kan ga konna ni g'i
tee ma ne ka ni darga.
- ⁷ Boro kan kungu ga yuu gani taama,
boro kan ga heray, haya hotta kul ga kan mipoo
ra.
- ⁸ Boro kan na nga dogoo nan ka koy yaara nongu
mooro ra,
ga hima nda ciraw kan ga yaara nongu mooro ra
nga tejoo se.
- ⁹ Jii nda dugu ga bine kaanandi,
takaa din da boro ceroo hoyray hennaa
si hun kala nga bine boryaa ra.
- ¹⁰ Masi ni ceroo nan, masi ni baaba ceroo nan,

masi koy ni armaa do han kan bonaa kaa ni ga.
Taalamma maana baa arma mooro.

¹¹ Ay iz'aroo, duu lakkal m'ay binoo jaalandi,
hala ya hin ka tuuru boraa se kan g'ay wow.

¹² Boro carma ga dii bonaa, a ga tugu,
bonbii si dii bonaa kan ga kaa, nga kokoroo ti
zarabiyen.

¹³ Nga darbaa dii, zama a nka nga bon tolme,
boro kan boro s'a bay maaganda,
boraa kan na nga bon tolme ma tolmaa bana.

¹⁴ Boro kan biya ka nga jindoo jer ka gaara nga
cinaa se,
a ga kabandi a se sanda danga.

¹⁵ Ndorro kan si fay nda ka doo ncirni zaari hane,
takaa din da ti woy yenjekaari.

¹⁶ Boro kan ga hin ka woyoo woo ganji, ga hin ka
hew ganji,
nga kabe gumaa ga hin ka jii dii.

¹⁷ Guuru no ma guuru kaanandi,
takaa din da boro ga nga cinaa noo lakkal.

¹⁸ Boro kan na jeejaynaa saajaw ga izey naa,
boro kan na lakkal dan nga jineboraa se ga duu
beeray.

¹⁹ Nda n'na hari guna, n'ga dii a ra ni ndumoo,
takaa din da adamize lakkaloo ga nga binoo cebe.

²⁰ Alaahara nda alaaharaa guusoo si kungu,
takaa din da adamize moŋey si kungu.

²¹ Nzorfu kaaray ga mennandi botol ra,
wura ga mennandi alforon ra,
takaa din da adamize da ciitandi ka sawa nda
nga maapoo.

²² Ba nda n'na lakkal jaŋante dur tinda ra nda
hinji attamoo ra,
nga lakkal jaŋantetaraa si fay nda a.

²³ Ma hanse ka ni feejeŋ affoo kul bay,
lakkal daŋ ni alman kuroo se,

²⁴ zama alman si cindi hala abada,
kokoy fuula si cindi boŋ ra zaman ka kaa zaman.

²⁵ Nda subu kogaa dogandi, nda subu firzoo zay,
nda tondi hondeŋ subey margandi,

²⁶ n'goo nda feeji ka ni boŋ bankaaray,
n'goo nda jindaaru ka faari day.

²⁷ Hancineŋ wawaa ga wasa ni ŋaayanoo se
nda ni hugoo ŋaayanoo se, nda ni koŋŋey
hunaroo se.

28

¹ Boro futu ga zuru ka gar boro kul sii a bande,
boro šerrantey ga lakkalkanay sanda ganjihayla
soogo.

² Nda ganda goo tureyan ra, nga boŋkoŋey ga
boobo,
amma nda boŋkoŋni bayraykoŋni kaŋ goo nda
lakkal no,
kokoray goo no.

³ Talka kaŋ ga yalaafantey kaynandi
ga hima nda ncirpi kaŋ ga hasaraw tee ka hegay
ganji.

⁴ Boro kaŋ ga ašariyaa naŋ mma boro futu saabu,
boro kaŋ ga ašariyaa dii mma boro futu tangam.

⁵ Boro laala si šerretaray bay,
Borey kaŋ ga Abadantaa ceeci ga faham haya kul
se.

⁶ Talka kaŋ ga dira nga laadirtaraa ra
baa almankoyi kaŋ ga dira fondo šiira ra.

⁷ Boro kaŋ ga ašariyaa dii man'ti kala iz'aru
lakkalkoyi,
boro kaŋ hanga ize futawey ga nga baaba
haawandi.

⁸ Boro kaŋ ga nga almanoo tonton nda albaha
nda arriba futu,
a s'a marga kala boraa se kaŋ ga hinna.

⁹ Boro kaŋ na nga haŋaa kaa ašariyaa se nga
masi maa,
boraa, ba nga Irkoy ŋaarayroo ti almuhal.

¹⁰ Boro kaŋ ga boro šerrantey daŋ fondo laala ga
ga kaŋ guusoo ra kaŋ a n'a fanši,
laadirantey ga gomni tubu.

¹¹ Almankoyi mma nga boŋ dii lakkalkoyi,
amma talka lakkalkoyi g'a sii hala nga takaa ma
fatta.

12 Nda boro šerrantey duu fondo, beeray beeri
no,
nda boro laaley tun, borey ga tugu.

13 Boro kan ga nga hooyaney tugu si koy jine,
boro kan yadda i ga, a n'i nan, ga duu hinnari.

14 Boraa duu gomni kan waati kul a ga hunbur
Irkoy,
amma boro kan ga nga binoo šendandi ga kan
bone ra.

15 Ganjihayla kan ga booro wala urs kan ga baa
ka sar,
takaa din da ti boro futu kan ga jama talka laama.

16 Bonkoyni kan sii nda lakkal mma kate laaza-
aba boobo borey ga,
boro kan si yadda alman futu ga, ga nga
aloomuroo kukandi.

17 Boro kan ga kuri alhaku goo
ga zuru hala saaraa guusoo ra, i mas'a dii.

18 Boro kan ga dira fondo laadirante ra ga hallasi,
boro kan ga hanga fondo šiira hinka, ga kan
affoo ra.

19 Boro kan ga nga laboo beeri ga kungu njaayan
ra,
boro kan ga hanga haya yaadayan, ga kungu
talkataray ra.

20 Boro kan ga laadir ga duu albarka boobo,

boro kaŋ cahã ka tee alman si tee boro kaŋ mana
haya kul tee.

²¹ Ka borey dan cere jine si boori,
ŋaayan dunba se boro ga yadda ka goy futu tee.

²² Boro kaŋ ga boonay nga ma cahã ka duu alman
si bay kaŋ jaŋay ga kaŋ nga ga.

²³ Boro kaŋ ga boro dan fondaa ra
baa boro kaŋ ga deene kaanay boro se.

²⁴ Boro kaŋ na nga baaba wala nga jaa kabey
koonandi
de a ga nee: «Man'ti goy futu no»,
boraa nda kayrakaw kul ti affoo.

²⁵ Boro kaŋ si wasa haya ra ga yenje tunandi,
amma boro kaŋ na nga naanaa dan Abadantaa
ra ga huna daame ra.

²⁶ Boro kaŋ na nga naanaa dan nga boŋ ra man'ti
kala lakkal jaŋante,
amma boro kaŋ ga dira nda lakkal ga hallasi.

²⁷ Boro kaŋ ga talkey noo, haya kul s'a kuma,
amma boro kaŋ ga nga moŋey daabu i ga, ga duu
laaliyan beeri.

²⁸ Nda boro laaley tun, borey kul ga tugu,
nda i dere, boro šerrantey ga boobo.

29

¹ Boro kanj ga nga hipoo šendandi ka wanji ka
maa hoyray,
a ga jirsi ka say, safari sii a ra.

² Nda boro šerrantey boobo, jamaa ga jaali,
nda boro laala goo borey jine, jamaa ga hottu.

³ Boro kanj ga baa lakkalkoynitaray ga nga baaba
jaalandi,
boro kanj ga koy woykuurey do ga nga almanoo
say.

⁴ Kokoy, šerretaray nda a ga nga gandaa
tabatandi,
amma woo kanj ga alkaasi futu dan i ga, mm'a
kayri.

⁵ Boro kanj ga deene kaanay nga cinaa se
mma kumsay hirri a se*.

⁶ Kumsay goo boro laala hooyanoo ra,
šerrantaa ga kaati nda jaali.

⁷ Boro šerrante ga talkey misoo bay,
boro laala si faham a se.

⁸ Noopokey mma nuune dan koyraa ra ka borey
dan cere ra,
lakkalkoyney ga binetunaa yaynandi.

* **29:5 29.5** *kumsay hirri a se*, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti
kumsay hirri nga bon se.

⁹ Nda lakkalkoyni kakaw saama bande,
saamaa futu wala a haaru, hunanzamay sii no.

¹⁰ Boro wiikey ga konna boro laadirante,
boro šerrantey ga laadirante hundoo hawgay.

¹¹ Lakkal jaŋante ga nga futuroo kul kaataray,
lakkalkoyni ga nga futuroo dii, a ga nga binoo
yaynandi.

¹² Nda boŋkoyni ga haŋajer taari šenniyan se,
nga goykey kul man'ti kala boro laalayan.

¹³ Talka nda toopekaw ga cere kubay,
Abadantaa albarkaa ra ihinkaa kul moyey ga dii.

¹⁴ Kokoy kaŋ ga talkey ciiti nda cimi,
nga kokoytaraa ga tabati hala abada.

¹⁵ Gobu nda ka boro daŋ fondaa ra ga lakkal noo,
zanka kaŋ taŋandi ga nga jaa hawandi.

¹⁶ Nda boro laaley boobo, ašariyaa hooyaney ga
boobo,
amma boro šerrante ga dii ngi kaŋyanoo.

¹⁷ Ni izoo aladabu, a ga ni noo hunanzamay,
a ga ni hundoo jaalandi.

¹⁸ Nda bangayyan sii no, jamaa ga taŋandi,
boraa duu gomni kaŋ ga ašariyaa dii.

¹⁹ Man'ti šenni nda boro ga baŋpa aladabu,

ba nda a ga faham, a s'a tee.

²⁰ Nda n'ga dii boro kan ga cahã ka mijoo feeri
ka šelan,
tammahã goo lakkal janante se ka bisa a.

²¹ Tam kan boro n'a hasara za zankataray,
kokoray ga, a ga tee šenday.

²² Boro hotta ga yenje tunandi,
boro bine futu ašariyaa hooyaney ga boobo.

²³ Boro foomayanoo no m'a yeeti ganda.
Bine kan ga yee ganda ga duu darža.

²⁴ Boro kan ga tee affoo zay bande[†], a ga konna
nga hundoo,
a ga maate dangayan[‡], amma a si zayoo har.

²⁵ Ka jijiri adamize jine man'ti kala kumsay,
boro kan na nga naanaa dan Abadantaa ra ga
hallasi.

²⁶ Boro boobo ga ceeci ngi ma kan bonkoyni se,
amma Abadantaa no ma boro noo cimi.

²⁷ Boro kan si šerre man'ti kala almuhal boro
šerrantey se,
boro kan ga dira fondo kan ga šerre ra man'ti
kala almuhal boro futu se.

[†] **29:24 29.24** *Boro kan ga tee affoo zay bande*, Ebere šenni ra,
almaganaa faa ti *Boro kan nga nda zay ga alganiimaa zamna.*

[‡] **29:24 29.24** *Sargarey 5.1.*

30

Agur šenney

¹ Woo man'ti kala Yake iz'aroo Agur šenni cere-ceranteyan.*

Aroo woo ga šenniyan har Itiyel se, Itiyel nda Ukal se ka nee:

² «Cimi no, ay ga saama ka bisa borey kul, ay sii nda adamize lakkal.

³ Ay mana duu lakkal, ay sii nda henanantey bayraa.

⁴ May ka žigi beenaa ra? May ka zunbu kate? May ka hewoo dii nga kabe gundoo ra? May ka hari haw nga darbaa ra? May ka laboo kanjey kul gorandi? Macin ti nga maapoo, macin ti nga iz'aroo maapoo? N'g'a bay wala?

⁵ Irkoy šenney kul ga henan, koray no borey se kan ga ngi bonj talfi a ga.

⁶ Masi haya kul tonton nga šenney ga, a masi koy citi ni ga, ma tee taariharkaw.

⁷ Ay ga haya hinka wiri ni ga, mas'i wanji ya ne hala ay ga buu:

⁸ Ay moorandi zanba nda taari šenni, mas'ay tee talka, mas'ay tee almankoyni,

* **30:1 30.1** *Woo man'ti kala Yake iz'aroo Agur šenni cere-ceranteyan, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Woo man'ti kala Masa bora Yake iz'aroo Agur šenniyan.*

ay noo de ay meehunaa,
9 ya si koy kungu ka ni yankar
ka nee: «May ti Abadantaa?»
Wala ya talka ka koy zay
k'ay Koyoo maapoo hasara.

10 Masi tam ciinay nga koyoo do,
a masi koy ni danga, masi koy zukandi.

11 Zaman foo alwaddayan goo no kan ga ngi
baaba danga,
de i si gaara ngi naa se.

12 Zaman foo alwaddayan goo no kan ga hongu
ngi ga henan,
ka gar i mana jumay ka hun ngi žiiboo ra.

13 Zaman foo alwaddayan goo no kan ga ngi bon
jer,
i ga boro kul guna yaada.

14 Zaman foo alwaddayan goo no kan hihey
man'ti kala takubayan,
warkandey man'ti kala huryawyan
kan ga wiiya ka talkey derandi ka hun laboo ga,
ka alfukaarey kaa borey ra.»

15 Ndolli goo nda ize woy hinka,
maapey ti: «Ay noo! Ay noo!»

Haya hinza goo no kan si kungu,
itaaci goo no kan abada i si nee: «A wasa.»

16 Alaahara, nda woy gun,
nda labu kan si kungu hari,
nda nuune kan waati kul a si nee: «A wasa.»

17 Boro kan ga nga baaba kašikaši,
de a ga nga naa šenney yala,
gooroo gaaru-gaarey ga money looti,
dotal-izey g'a naa.

18 Haya hinza goo no kan g'ay boŋoo haw, i g'ay
kayfandi,
itaaci kan ay si ngi takaa bay:

19 Dotal bisadogoo beenaa ra,
gondi bisadogoo tondi ga,
harihii bisadogoo teekoo gamoo ra,
nda aru bisadogoo ka koy woy soogo do.

20 Takaa woo ti woy zinateeri takaa:
a ga naa, a ga nga minoo tuusu jina
a ma nee: «Ay mana haya laala kul tee!»

21 Haya hinza maaganda se laboo ga jijiri,
haya taaci goo no kan a si hin k'i mupe:

22 baŋna kan tee kokoy,
saama kan kungu ŋaayan,

23 woy attabiya futu kan hiiji,
nda koŋŋa kan na nga koy woyoo tubu.

24 Haya taaci goo laboo ga kan ga kacca,
amma i goo nda lakkal beeri:

25 ntandawey, i man'ti kala dumi kan sii nda
gaabi,

i ga ngi meehunaa soolu k'a jisi kaydiyaa waati.

26 Tondoo-ntabawey, i man'ti kala dumi kan sii
nda gaabi,

amma i si ngi hugey tee kala tondey ra.

27 Ndoowey, i sii nda kokoy,
amma i si fatta kala kur-kur.

28 Ncita, boro ga hin k'a dii nda kabe,
amma a goo kokoyey hugey ra.

29 Ihinza goo no kanj goo nda zankamyan henna,
itaaci goo no kanj goo nda dira taka henna:

30 ganjihayla kanj goo nda gaabi ka bisa ganji-
hooga kul,

a si zuru haya kul jine,

31 gorgo-arū kanj ga kay nga cewey ga, wala
jindaaru,

nda kokoy kanj ga huru nga wongu-izey jine.

32 Nda ni hanse ka saama ka ni bonj zanzan,
ni miile, ni kaboo danj ni mijoo ga,

33 zama nda boro na waa kankam, barkura ga
fatta a ra,

nda n'na niine kankam, kuri ga fatta a ra,

nda n'na futay kankam, yenje ga fatta a ra.

31

Kokoy jaa hoyrawey

1 Woo man'ti kala šenney kanj Masa kokoyoo
Lemuyel jaa n'i har a se*, a nee Lemuyel se:

2 «Macin no ay g'a har ma ne, ay iz'aroo?

Macin no ay g'a har ma ne, ay gundoo iz'aroo?

Macin no ay g'a har ma ne, ay meefurey iz'aroo?

3 Masi ni albarkaa noo woyey se,

* 31:1 31.1 Woo man'ti kala šenney kanj Masa kokoyoo Lemuyel
jaa n'i har a se, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Woo man'ti kala
kokoyoo Lemuyel šenney, hoyray no kanj jaa no n'i har a se.

masi ni sahã noo boroyan se kan ga kokoy derandi.

⁴ Lemuyel, a si boori kokoy se,
a si boori kokoy se a ma alaneb hari mooro han,
bonkoyni mo masi harifutu boonay.

⁵ Bonkoyni mas'a han
hala a masi koy dirna woo kan hantumandi
ašariyaa ra,
ka talkey zanba ka ngi cimoo taa i kone.

⁶ Wa boro kan ga baa ka buu noo harifutu,
ka boro kan binoo ga hēe noo alaneb hari moora.

⁷ A m'a han ka dirna nga talkataraa,
a masi yee koyne ka hongu nga zaraboo.

⁸ Ni minoo feeri ka benbaw faasa,
borey kan goo fara ra šelan ngi misoo ra.

⁹ Ni minoo feeri ka ciiti nda šerretaray,
ma talkaa nda yalaafantaa faasa.»

Woy alkadarante silbawey

¹⁰ May no ma duu woy alkadarante?
Nga hayoo ga hanse ka šendi ka bisa hiiri
caadanteyan.

¹¹ Kurpoo binoo ga kani a ga,
haya s'a kuma.

¹² A ga haya henna tee nga kurpoo se,
a si ifutu tee a se nga aloomuroo kul ra.

¹³ A ga haabu nda len šukka ceeci,
a ga nga kabey ka goy nda jaaliyan.

¹⁴ A ga hima nda maamalakey harihii beeriyan,
a ga jaayaney ka hun nongu mooro ra.

- 15 A ga tun za moo mana boo,
a ga nyaayan soolu nga hugoo borey se,
a ga nga konney goyey har i se.
- 16 A ga miile faari ga, a g'a day,
a ga alaneb faari tee nda nga goyoo duuraa.
- 17 A ga nga gamoo haw nda sahā,
a ga albarka dan nga kabey ra.
- 18 A ga maate kan woo kan nga ga duu a ga boori,
nga fitillaa si buu cijinoo ra.
- 19 Kabey ga wan haabu biiyan,
kabey ga bankaaray kay.
- 20 A ga nga kabey feeri talkaa se,
a ga nga kaboo šerre yalaafantaa se.
- 21 Hargu waati a si hunbur yayni ma duu nga
hugoo borey,
zama nga hugoo borey kul goo nda hargu
bankaaray.
- 22 A ga gumtaafeyan tee,
a goo nda šukka baana bankaarayyan nda iciray
hennayan.
- 23 Nga kurpoo ga bayrandi jamaa margadogoo ra
waati kan nga nda gandaa boro beerey ga goro.
- 24 A ga bankaarayyan tee k'i neere,
a ga maamalakey noo gamahawyan.
- 25 A ga bankaaray nda albarka nda beeray,
lakkaloo si tun waatey kan ga kaa se.
- 26 A ga nga mipoo feeri nda lakkal,
deenoo ga borohennataray cawandi.
- 27 A ga nga hugoo goyey hawgay,
a si fuyyantataray nyaayan naa.
- 28 Iz'arey ga tun, i ga nee a se: «Albarka.»
Kurpoo ga tun, a g'a šifa ka nee:

29 «Ize woy booboo na ngi alkadaroo cebe,
amma ni, ni bisa i kul.»

30 Gaakuri ga darga, booriyan sii nda alfabda,
woy kan ga hunbur Abadantaa, nga ti boraa kan
ga saabandi.

31 W'a noo nga goyoo banaa,
nga teegoyey m'a saabu koyra minoo jamaa
margaroo ra!

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files
dated 2 Jul 2025

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328